

/ 2021.10.28

Tryckluftsfabriken

Gestaltungsprogram

Detaljplan för Tryckluftsfabriken, del av fastigheten
Sicklaön 83:22 m.fl. i Sickla, Nacka kommun

MEDVERKANDE GESTALTNINGSPROGRAM

Jerk Allvar, planarkitekt, Nacka kommun

Hanna Flygt, projektledare, Nacka kommun

Ewa Westermarck, projektledare och partner Gehl Architects

Klara Bengtsson, arkitekt Gehl Architects

Olof Philipson, arkitekt Gatun arkitekter

Christian Rydberg, stadsplanerare Tyréns

Håkan Hyllengren, affärsutvecklingschef Sickla, Atrium Ljungberg

Julia-Olina Öster, affärsutvecklare, Atrium Ljungberg

Förord

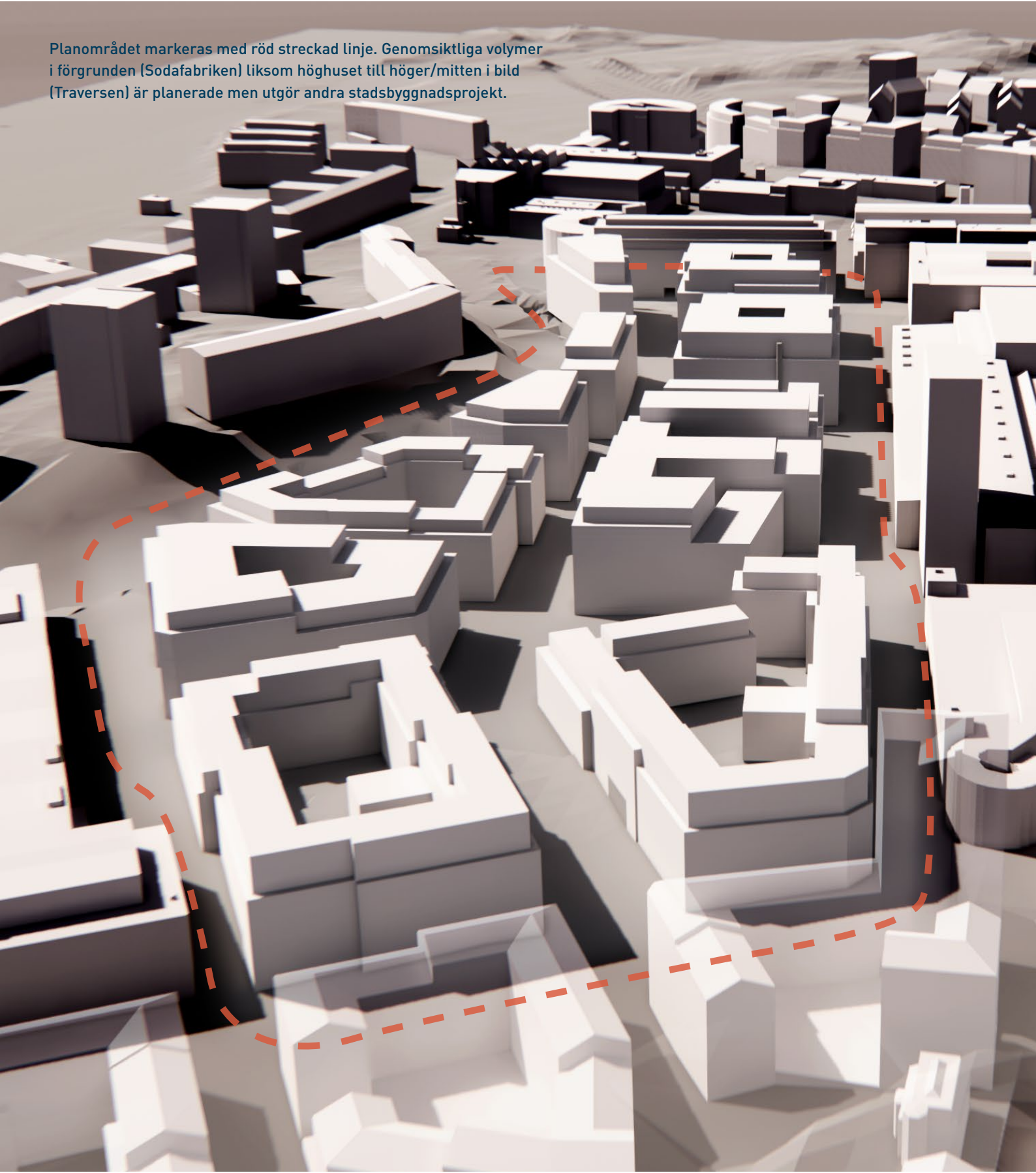
Atrium Ljungberg har i över 20 års tid utvecklat Sickla från ett industriområde till en levande stadsdel. Nu tas nästa steg i utvecklingen då de centrala delarna, som idag består av stora markparkeringar och låga handelsbyggnader, ska utvecklas till levande stadskvarter med en blandning av arbetsplatser, bostäder och nya gatustråk.

Den här planen, som utvecklats av Atrium Ljungberg tillsammans med Gehl och Nacka kommun, kommer att vara fundamentet för att förverkliga vår gemensamma vision för Sickla. Här bygger vi vidare på områdets industrihistoriska arv och låter gammalt möta nytt i en spännande kontrast. Nu adderas ytterligare ett lager till en plats som varit i ständig förändring. En tidigare bebyggelse får nu växa på höjden och skapa en urban kvartersmiljö med levande gatustråk och ett aktivt stadsliv.

Genom att blanda arbetsplatser, bostäder med restauranger, butiker och service får vi en plats som lever under dygnets många timmar och som bidrar till trygghet och gemenskap. Sickla kommer också att bli en supersammankopplad stadsdel – fysiskt med stråk, park och torg, men också digitalt där allt upplevs som nära och tillgängligt. Livsberikande och samskapande med invälda tjänster som underlättar människors livspussel.

Med utgångspunkt i Atrium Ljungbergs vision – Alla vill leva i vår stad – ser vi fram emot att nu ta nästa steg i utvecklingen och addera nya årsringar i Sickla.

Håkan Hyllengren
Affärsutvecklingschef Sickla
Atrium Ljungberg

Planområdet markeras med röd streckad linje. Genomsiktliga volymer i förgrunden (Sodafabriken) liksom höguset till höger/mitten i bild (Traversen) är planerade men utgör andra stadsbyggnadsprojekt.

Innehåll

1/ BAKGRUND & SYFTE

s.6-19

- Bakgrund
- Syfte och status
- Vision och mål
- Sickla igår och idag
- Planområdet
- Hållbar stadsutveckling
- Bärande stadsbyggnadsprinciper
- Illustrationsplan

2/ STADSRUM & GATOR

s.22-41

- Stadsrum och gator
- Gator och stråk
- Torg och parker

3/ BEBYGGELSE

s.44-61

- Arvet
- Variation
- Gestaltning och materialitet
- Bottenvåningar och kantzoner
- Förskola i bostadskvarter
- Bebyggelsehöjder
- Mänsklig skala
- Solstudier

1/ Bakgrund & Syfte

Gestaltningssprogram till detaljplan för Tryckluftsfabriken, Nacka kommun

Bakgrund

Över tid har Sicklaområdet präglats av en kontinuerlig utveckling där en lantlig miljö har ersatts av industrier som i sin tur omvandlats till ett område för i huvudsak handel och arbetsplatser. Området befinner sig nu mitt i nästa steg i utvecklingen när västra Sicklaön omvandlas till Nacka stad, en sammanhängande stadsbebyggelse, utmed den nya tunnelbanelinjen och runt dess tre nya stationer som tyngdpunkter, från Hammarby sjöstad i väster till Centrala Nacka i öster. Många stora projekt är igång och befinner sig i olika skeden, när delar färdigställs planläggs andra. Jämte tunnelbanan uppgraderas vägar till stadsgator, bostäder planeras och byggs i omgivningen och nya parker och gångstråk öppnas för dagens och framtidens boende och verksamma. Det aktuella planområdet utgör den mest centrala delen och Sickla och har därför en avgörande betydelse för den kommande utvecklingen.

Under 2019 genomfördes en initieringsprocess där fastighetsägaren Atrium Ljungberg deltog tillsammans med representanter från kommunen och med vägledning av Gehl Architects. Under initieringen bidrog deltagarna med lokalkännedom och professionell expertis, referensprojekt studerades och Sicklas framtid diskuterades från ett lokalt och regionalt perspektiv. Arbetet utgick bland annat från kommunens och Atrium Ljungbergs gemensamma framtidsbild av Sickla som en blandad och levande stadsdel som utgör regional nod för arbetsplatser. I arbetet ingick att utforma bebyggelse och platser i en stadsdel där många arbetsplatser kan kombineras med boende och service.

Detta i kombination med att studera stadens flöden och liv, stadsrum och stråk, bebyggelse med olika funktioner, aktiva bottenvåningar och gestaltning. Som resultat av processen utarbetades ett förslag till vision för områdets framtid liksom ett första koncept till struktur och bebyggelseutveckling i området. Arbetet har legat till grund för fortsatt arbete under 2020-2021 och utgör grunden i det aktuella planförslaget.

Syfte & status

Projektets övergripande syfte är att möjliggöra en långsiktigt attraktiv stadsmiljö i ett centralt och kollektivtrafiknära läge som bidrar till att Sickla som stadsdel utvecklas till en tydligare regional nod för arbetsplatser. Detta genom att skapa förutsättningar för tillkommande bebyggelse för arbetsplatser, bostäder och verksamheter samt offentliga platser, i enlighet med Nacka kommuns översiktsplan och den utvecklade strukturplanen för Nacka stad. En målsättning är att med detaljplanen möjliggöra en för cirka 500 bostäder i blandade storlekar, cirka 100 000 kvadratmeter för arbetsplatser och verksamheter i bottenvåningar.

Detta gestaltningssprogram har i syfte att utveckla, illustrera och förtydliga detaljplanens och projektets ambitioner för den planerade stadsdelen. Den utgör underlag för övriga planhandlingar och ska vara vägledande för fortsatt bearbetning, detaljering i utformning av bebyggelse och platser inför genomförandet.

Tidplan och genomförandet av vissa stora projekt är ännu inte helt kända, vilket gör att förutsättningar kan komma att ändras som påverkar planen.

Planområdet markeras med röd streckad linje. Vita volymer utanför denna linje är planerade men utgör andra stadsbyggnadsprojekt.

Vision

Sickla - den idédrivna staden

Sedan drygt 20 år tillbaka har Atrium Ljungberg utvecklat Sickla från industriområde till levande stads kvarter. Den som besöker Sickla märker snart att stadsdelen har något alldeles eget. Hit har människor och företag sökt sig i hundratals år och det industrihistoriska arvet märks i allt från arkitektur till den nyfikna och utforskande atmosfär som är så typisk för området. Här är det norm att tänka och göra annorlunda.

Idag arbetar ungefär 8 000 personer i Sickla – vägg i vägg med butiker, restauranger, kulturverksamheter, bostäder, kreativa mötesplatser och skolor. Nu tas nästa steg när ytterligare 7 000 nya kontorsarbetsplatser och 500 bostäder ska utvecklas i de industrihistoriska kvarteren.

Det har alltid funnits ett driv i Sickla, en vilja att hela tiden nå nya mål. Känslan att allt är möjligt är grunden till industriernas framgångar i början av 1900 talet och gör detta till en ovanligt öppensinnad och uppfinningsrik plats än idag. Här låter vi liv och rörelse frodas mellan husen. Här låter vi natur och arkitektur trivas ihop. Att det dessutom är korta avstånd mellan arbete och fritid, grannar och intressen skapar ett välmående som omfattar både människor och miljö.

Detta tar vi fasta på när vi nu utvecklar de centrala delarna av Sickla som idag består av stora markparkeringar och låga handelsbyggnader. Här utvecklar vi urbana stads kvarter med en blandning av arbetsplatser, bostäder och levande

gatustråk med en variation av verksamheter i bottenvåningarna. Det gör Sickla till en plats som lever under dygnets många timmar vilket bidrar till trygghet och gemenskap. Här ges utrymme för ett aktivt stadsliv där livspusslet går ihop. Här skapas också nya mötesplatser med inslag av grönska, samt stråk som löper från vatten till vatten och kopplar samman stadsdelen med kringliggande delar.

I Sickla behöver du inte välja mellan storstadspuls och skogspromenad, skidbackar och kontor, kultur och handel. Istället får du allt och ännu mer. Sicklas varma och nyfikna själ märks överallt, inte minst i kontrasterna som uppstår när panncentralen förvandlas till förskola, luftverkstaden till kontor, tapetfabriken till hotell och när både mode och kunskap inryms i egna gallerior.

Öppenheten och förmågan att tänka fritt och nytt har sina rötter i områdets industrihistoria som än idag spelar en viktig roll genom att ge näring och stadga när Sickla växer. För vi tror på idén om att låta historien vara en del av framtiden och att kontraster berikar oss alla. Vi tror på idén om att omtanke per kvadratmeter är det viktigaste måttet i en stadsdel där välmåendet omfattar både människor och miljö. Vi tror på idén om att allt går.

Vision Sicklastråket - Atrium Ljungberg

Sickla igår och idag

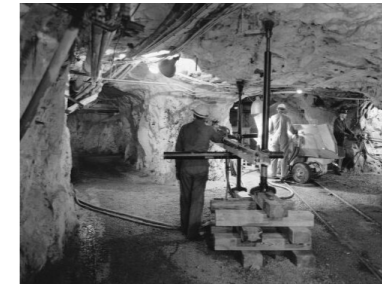
Över tid har Sicklaområdet präglats av en kontinuerlig utveckling där en lantlig miljö tidigt kom att omvandlas och präglas av den omfattande industrihistoria som än idag reflekteras i den befintliga bebyggelsestrukturen. Det geografiska läget med närhet till vatten, både som drivkraft och som farled, närheten till Stockholm och tillgången till trä som bränsle utgjorde förutsättningar för en tidig etablering av industrier. Redan på 1700-talet valde bland annat en krutfabrik, ett beckbränneri och Sveriges första kattuntryckeri området för sin verksamhet. Sicklas roll i det industriella Sveriges framväxt kom senare att formas av AB Diesels Motorers etablering och utbyggnaden av Saltsjöbanan 1898. Under 1900-talet utvecklades och förändrades industriverksamheten och området i och med att verkstäder, kontor och laboratorier byggts, byggts om, byggts till och rivits.

Tillverkningsindustrin utvecklades succesivt under slutet av 1900-talet och en omvandling till handel och kontor påbörjades i och med etableringen av Sickla Stormarknad 1992. Sickla industriområde köptes av Atrium Ljungberg, dåvarande Ljungbergsgruppen, 1997. Därefter tog omvandlingen till dagens område med handel, arbetsplatser och kultur vid.

Idag är Sickla en levande stadsdel och en destination med en blandning av butiker, restauranger, kulturverksamheter, arbetsplatser, bostäder, gymnasieskolor och hotell. Sickla och Nacka fortsätter att växa och utvecklas i snabb takt. Med pågående och planerad utveckling, inte minst den utbyggda tunnelbanan, kommer Sickla att bli den mest centrala delen i den framväxande Nacka stad, och vara en plats som stärker regionen och kompletterar omkringliggande stadsdelar i både Nacka och Stockholm.

Flygbild över området, innan den östra sidan byggdes. Källa: Nackas lokalhistoriska arkiv

Atlas Copco gruva 1966

Atlas Copco gruva idag

En kulturdestination

Dieselvekstaden har idag ca 1.200.000 besökare/år. Det kan jämföras med Gröna Lund som har 1.400.000 besökare/år.

En stark handelsdestination

Sickla är idag en stark handelsdestination med både lokala och regionala besökare.

Stora arbetsplatser och många studenter

På morgon och eftermiddag är det ett stort flöde av fotgängare till och från arbete och gymnasieskolor i området.

Mötesplatser och Stadsliv

Marcusplatsen är idag en av de viktigaste mötesplatserna i Sickla med mycket folkliv och en stor variation av aktiviteter. Platsen lockar användare i alla åldrar och är en viktig lokal plats både för dem som arbetar i området och för besökare.

Blandade kvarter

Kvarter med bebyggelse från olika tidsåldrar och olika funktioner.

Planområdet

Planområdet är en del av Sickla och ligger på promenadavstånd till Hammarby sjöstad och Södermalm, nära vatten och natur och angränsande bostadsområden från olika tidsåldrar. Området ligger i en dalgång i ett för skärgården typiskt sprickdalslandskap, omgiven av höjder klädda av både vegetation och hög bebyggelse från 1900-talets olika epoker.

Sickla är ett område med stark identitet kopplad till sin industrihistoria, med inslag av värdefulla byggnader och miljöer, och är till stora delar aktiv plats fylld av arbetsplatser, service, skolor, kultur och handel. Området i de östra delarna präglas av mer

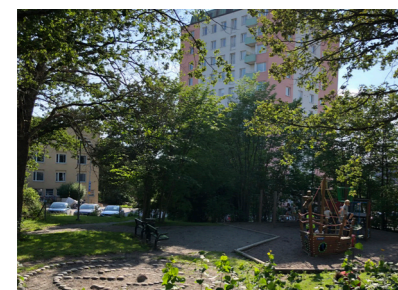
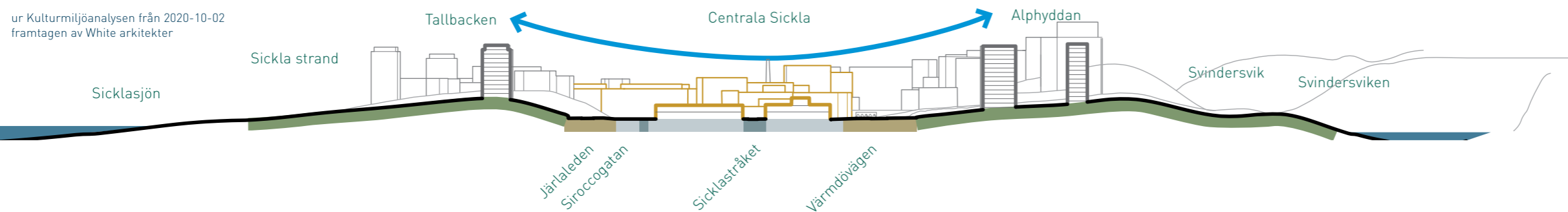
renodlade handelsbyggnader, stora parkeringsytor och mycket biltrafik.

Planområdet för Tryckluftsfabriken avgränsas av Järtaleden (väg 260) i söder, Planiavägen i öster, Simbagatan och Sickla gallerian i norr och Smedjegatan med Luftverkstaden i väster. Det cirka sju hektar stora planområdet är relativt platt, omfattar i huvudsak hårdgjorda parkeringsytor och tre låga handelsbyggnader. Området innehåller idag vissa gatuträd och planteringar, exempelvis utmed Järtaleden och Planiavägen.

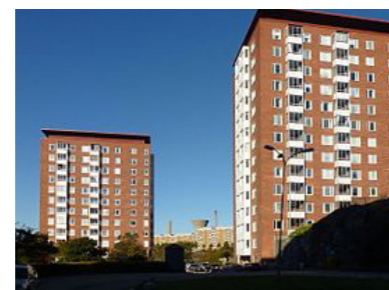
Placering i landskapet

Atlas Copcos fd industriområde ligger i ett för skärgården typiskt sprickdalslandskap, i en dalgång på tidigare odlingsmark.

ur Kulturmiljöanalysen från 2020-10-02 framtagen av White arkitekter

Tallbacken

Alphyddan
foto: sv.wikipedia.org

Alphyddan och Svindersviken
Foto: wikimedia.org

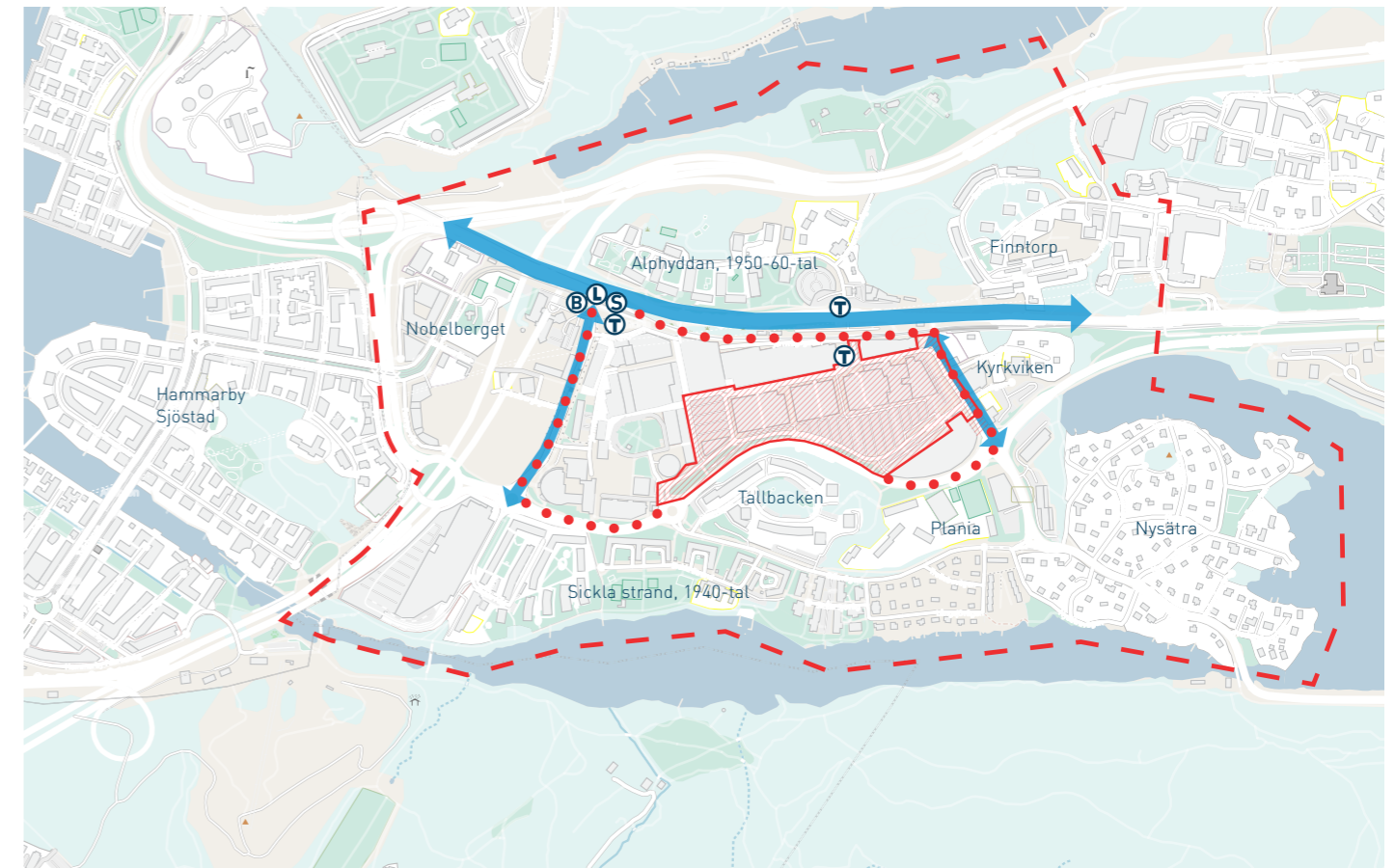
Historisk bebyggelse och miljöer

Natur och bad

Sicklastråket
(bild Atrium Ljungberg)

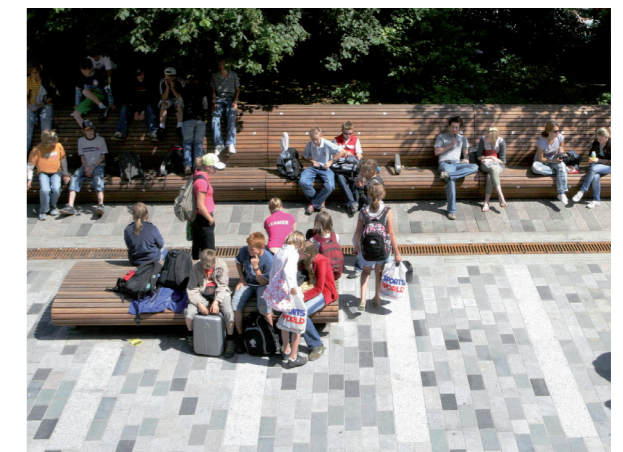
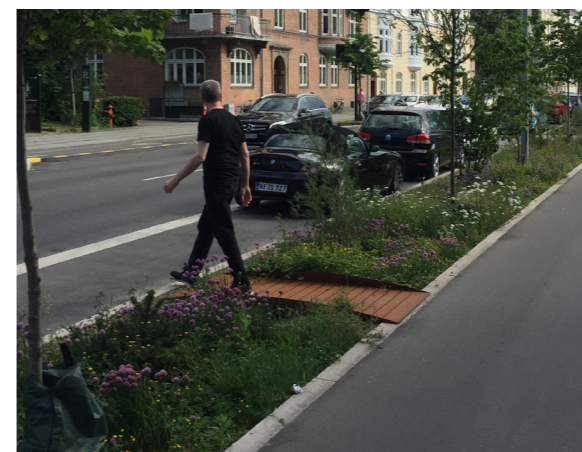
Hållbar stadsutveckling

Stadsutveckling, planering och byggande ger möjligheter att förändra och förbättra en plats. Vissa förändringar anknyter till det dagliga livet i den lilla skalan, medan andra förändringar kan ha en mer storskalig påverkan. Vid upprättande av en detaljplan kan en mängd viktiga frågor regleras, bland annat hur marken får användas och bebyggas. Dessutom finns ytterligare en mängd viktiga samhällsfrågor som inte kan regleras med kommunal planering, där kan planeringen istället vara möjliggörande. Kommunala mål, strategier och ambitioner, och uppföljningar av dessa, kan påverka utan att föreskriva specifika lösningar. Frågor om energieffektivitet i byggande och förvaltning, sunda byggmaterial är exempel på frågor som regleras på statlig nivå och inte i en detaljplan. I en hållbar framtid, där mål och verktyg kan förändras över tid, behöver planeringens verktyg samverka både med statliga krav och framför allt med fastighetsägares egna ambitioner om social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Atrium Ljungberg som är fastighetsägare i detta projekt har ett systematiskt hållbarhetsarbete som löper från planeringsskeden av områden och fastigheter, vidare under genomförande och produktion och slutligen som förvaltare av fastigheter. I dagsläget inkluderas frågor kring låg klimatpåverkan, hög resurs- och energieffektivitet, effektiva transporter, en god funktion av ekosystemtjänster, samt andra frågor som är viktiga för att åstadkomma en hållbar stadsutveckling. Atrium Ljungbergs bolagsövergripande hållbarhetsmål tas fram utifrån bolagets mest väsentliga påverkan och i samverkan med intressenter.

Ett sätt att driva på utvecklingen mot ett mer hållbart byggande är genom tillämpning av etablerade certifieringssystem, där bland annat energieffektivitet, material- och avfallsfrågor samt hållbart resande vägs in. I andra projekt där Atrium Ljungberg tillämpat hållbarhetscertifieringar har det resulterat i exempelvis användandet av grön betong, energieffektiva kontorshus och återbruk av byggmaterial. Användningen av certifieringar kan inte tvingas fram med en detaljplan utan behöver ske på initiativ av inblandade byggaktörer.

Det aktuella planområdet, Tryckluftsfabriken, är beläget på tidigare industrimark som idag nyttjas för parkeringar och handelsbyggnader med få befintliga ekologiska värden. Med utvecklingen av planen kommer åtgärder med borttagande av föroreningar ske. Planens förslag till dagvattenåtgärder medför minskad belastning vid skyfall såväl som minskade föroreningar. Bebyggelsehöjderna i planförslaget möjliggör för träkonstruktion och inslag av stadsgrönska bidrar med förbättrade ekologiska samband och kvaliteter. Detaljerade lösningar och tillämpningar i projektet utarbetas vid framtida projektering och bygglov.

Bärande stadsbyggnadsprinciper

Sammantaget har planförslaget växt fram runt idén att först identifiera viktiga förbindelser, både inom Sickla och till omkringliggande områden och målpunkter, befintliga som planerade. På så sätt har dragningen av de centrala stråken och lägen på viktiga noder kunnat bestämmas först. Utifrån denna struktur har planen därefter fyllts med innehåll i form av torg och parker, liksom kvarter för kontor och bostäder. Planförslaget utgår från följande övergripande stadsbyggnadsprinciper.

De publika rummen som stomme

Ett dedikerat fokus på människan och livet har varit utgångspunkten för planarbetet. Metoden "Liv-Rum-Hus" innebär att börja med att planera för livet; användargrupper, flöden och aktiviteter. Därefter utforma rum; gator, platser och parker, som inbjuder till det liv som man önskar uppnå. Till sist planeras byggnader; funktioner, skala, bottenvåningar, gestaltning och hur dessa kan aktivera och stödja både rummen och livet i staden. Stadsdelen ska byggas kring en mångfald av identitetsskapande platser som kompletterar varandra i skala och utformning.

Starka kopplingar & ett finmaskigt gatunät

Det ska märkas att planområdet utgör Sicklas mest centrala del. De sammanhängande stråken kopplar tydligt an till omgivningens vägnät, cykelstråk och kollektivtrafiknoder. Tydligheten gör stadsdelen orienterbar och välkomnande. Gångprioriterade stråk och kopplingar knyter samman platser och till grannar, natur och vatten. De större stråken kompletteras med ett finmaskigt gatunät som ger en lugnare

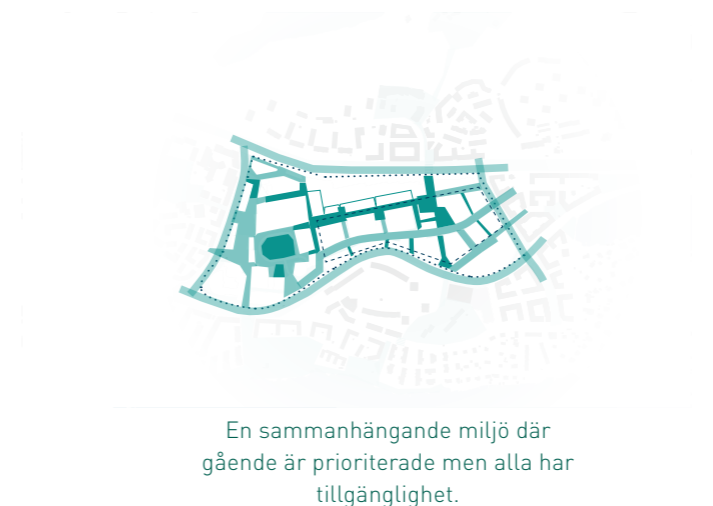
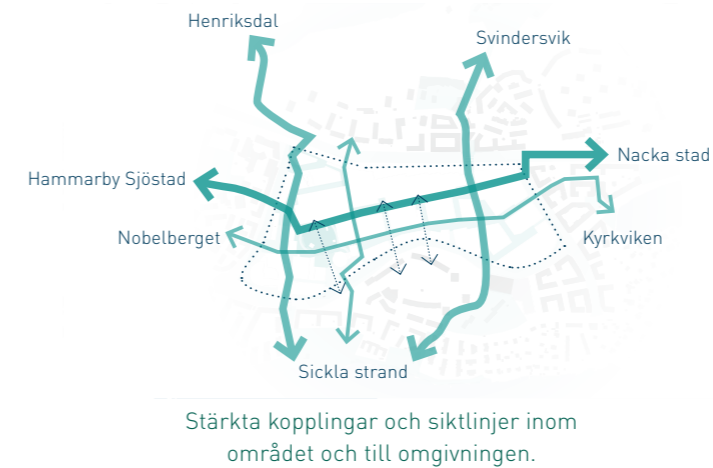
upplevelse och säkrar den lokala tillgängligheten.

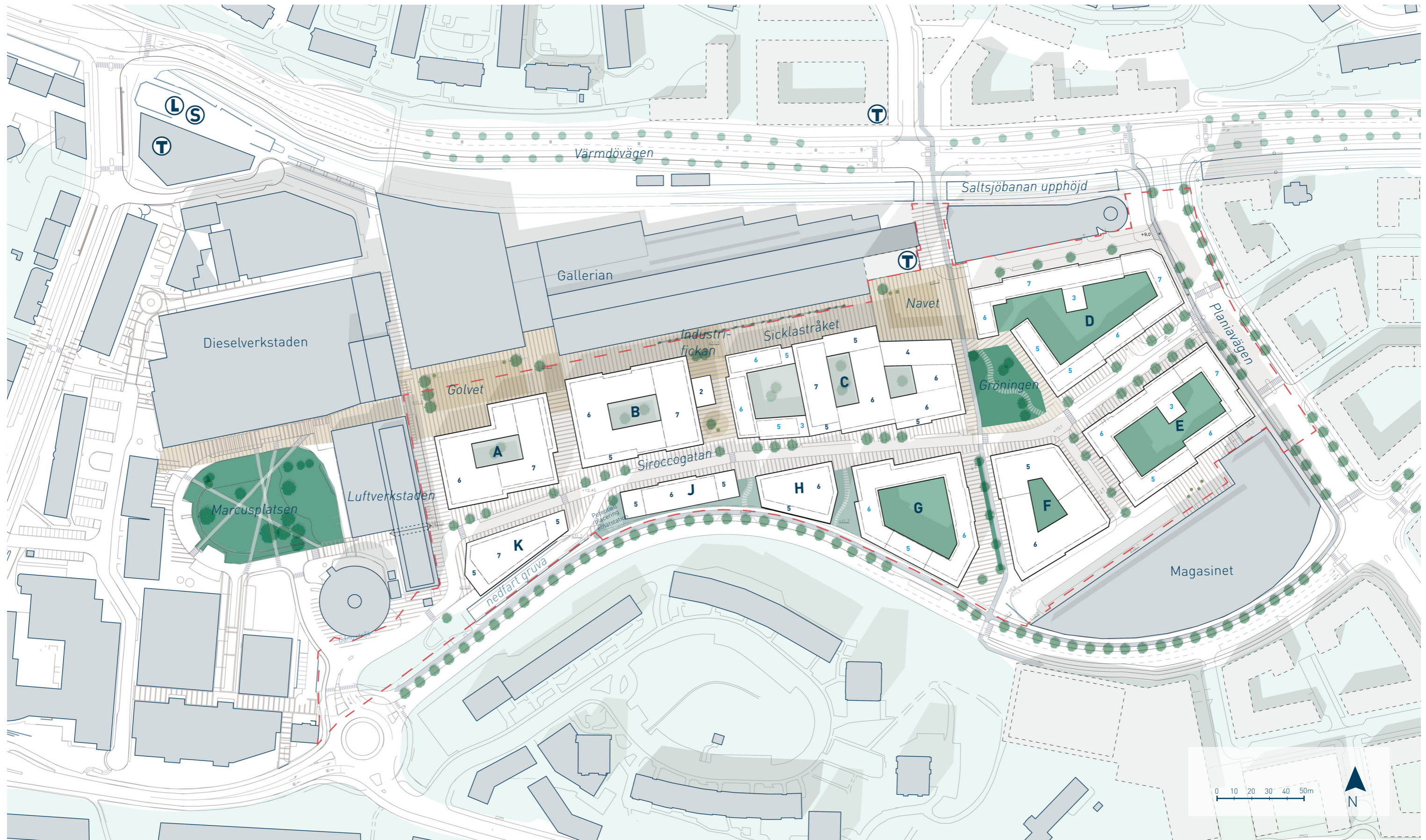
En urban miljö där byggnader skapar stadsrum

För att skapa underlag för önskad destination och karaktär anses det på denna plats vara lämpligt att bygga en stadsdel med innerstadens täthet och skala. Här blandas nytt med gammalt, det urbana intensiva med det mer avskilda och lugna. Mellan huset sker livet på de gåendes premisser och bebyggelsen ska utformas med bottenvåningar och kantzoner som berikar stadens platser och gaturum. Den täta miljön inom planområdet kompletterar och samspekar med omgivningens öppnare bebyggelse med bland annat hus i park och villor.

Blandade funktioner, nya regionala och lokala destinationer

Antalet besökare, arbetande och boende i Sickla kommer att öka. Stadsdelen berikas med en större variation av funktioner vilket påverkar livsrytmen i området. Fler boende ökar tryggheten på kvällarna och skapar bättre underlag för restauranger och kvällsliv. Nya arbetsplatser i kombination med en dynamisk handelsplats skapar förutsättningar för ett levande centrum på dagar och tidiga kvällar.

X antal våningar - kontor   X antal våningar - bostad

2

Stadsrum & gator

2/ Stadsrum och gator

Livet mellan husen – stråk och platser i Sickla

Planförslaget bygger på stärkta förbindelser inom centrala Sickla och till omkringliggande bostadskvarter och destinationer. Genom att knyta vatten, natur och bostadsområden tätare till centrala Sicklas viktiga mötesplatser och stråk skapas förutsättningar för en levande och integrerad stadsdel.

1. **Sicklastråket** - Kultur & kommers
2. **Svindersvikstråket** - (utanför planområdet, ej med i detta program)
3. **Svindersviks gård till Sickla strand** - Grönt stråk
4. **Siroccogatan** - Stadsdelsgata

➤ kultur&kommers
 ➤ stadsdelsgata
 ➤ grön naturkoppling - vatten till vatten
 ➤ regional koppling

Gator och stråk

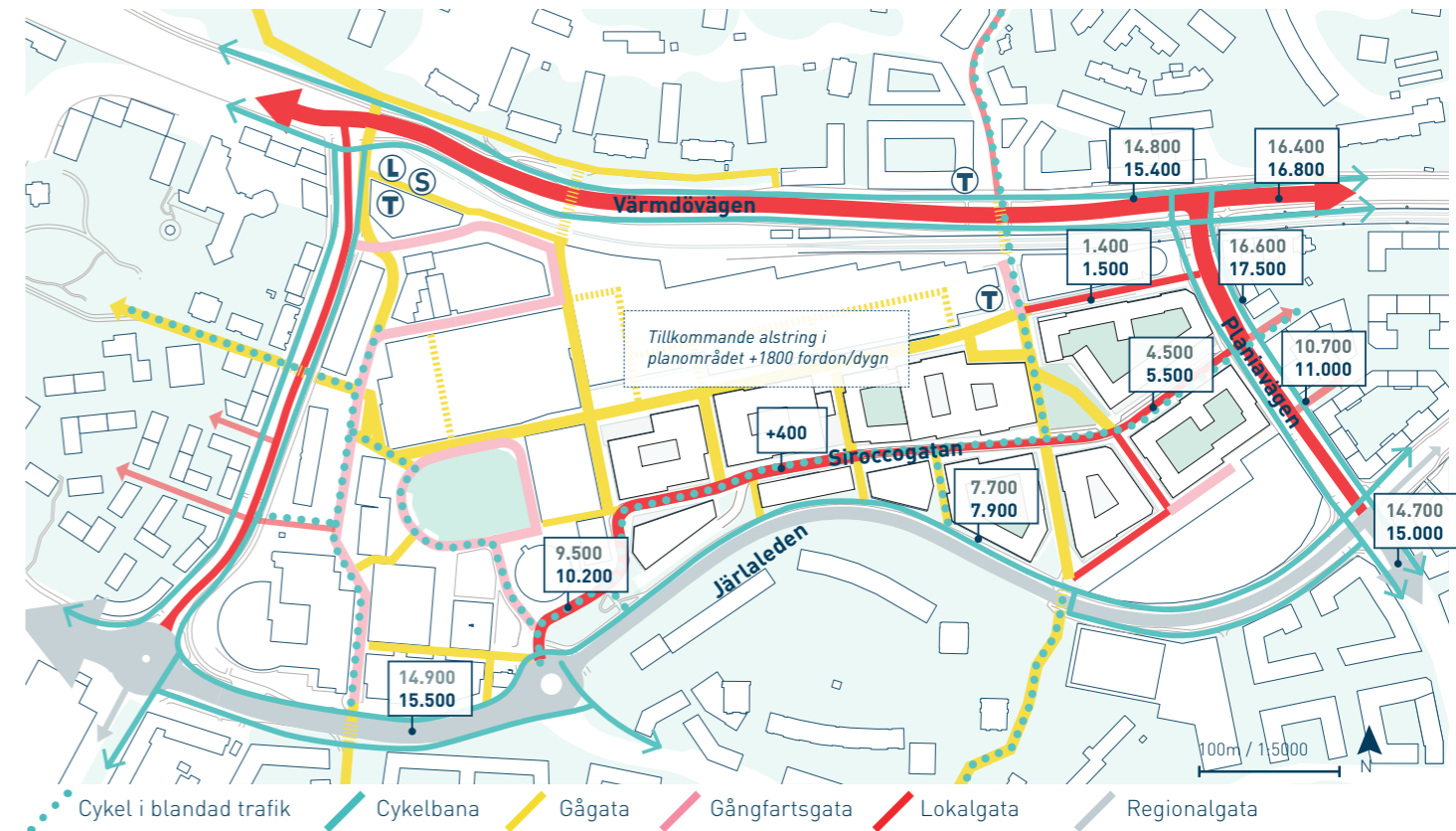
Hela centrala Sickla prioriteras för fotgängare, även där bilar kör ska det göras attraktivt och enkelt att röra sig till fots. Gatorna har en tydlig hierarki med olika roll och användning vilket skapar tillgänglighet och olika upplevelser.

- Trygga stråk till T-baneuppgångar som kantas med bostäder och har tydlig belysning och prioriterade övergångsställen.
- Möjligheten att cykla genom området minskar det fysiska och mentala avståndet mellan de regionala cykelvägarna. Cykeltrafik sker på gåendes vilkor.
- Befintliga handelsstråk som idag löper inomhus genom Gallerian kopplas till de yttre stråken och skapar handelsloopar.
- Siroccogatan erbjuder en formell stadsgata med adress till kontor och fastigheter. In- och utfarter till parkeringskällare placeras tidigt på gatan i vardera riktning.
- Tunnelbanans nya uppgångar, upphöjningen av Saltsjöbanan och ny bebyggelse välkomnar besökare och gör ankomsten till området mer attraktiv och direkt. Tunnelbanan och destinationer i Sickla blir viktiga målpunkter för fotgängarflödena i området som koncentreras längs med Sicklastråket och till kultur- och handelsfunktioner.

■ Allmänna gator

Övriga gator ligger på kvartersmark

Trafikmängder 2040 (ÅDT)

ÅDT Nollalternativ
ÅDT Planalternativ

Nollalternativets flöde baseras på Nackas 2040-prognos (2020-05-19) justerade med faktor 0.9 för att erhålla ÅDT

Sicklastråket

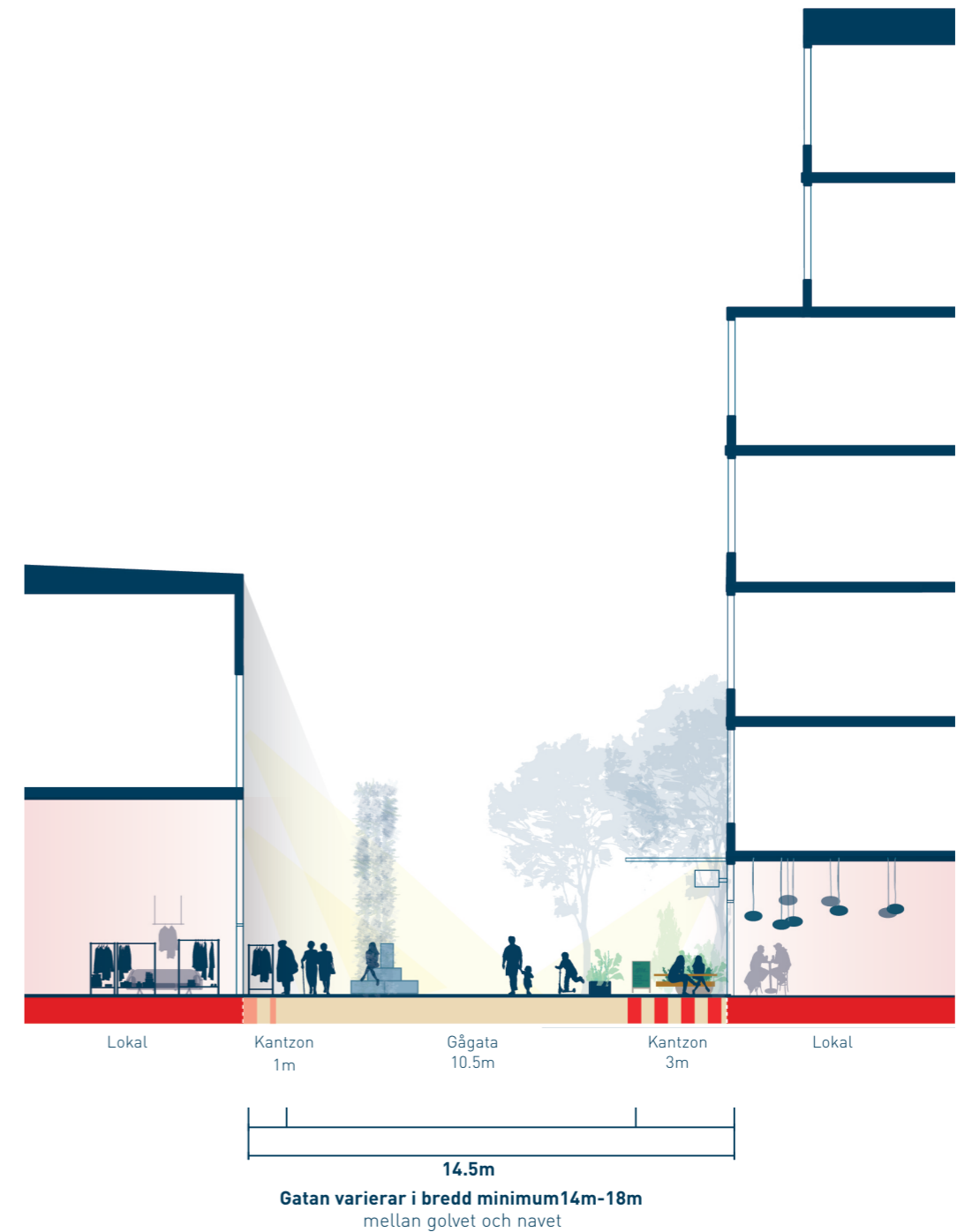
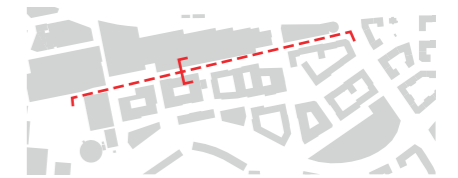
Sicklastråket kopplar samman en serie av olika platser och upplevelser med tydlig fotgängarprioritet och vistelsekvaliteter. Från Hammarby Sjöstad i väster, via Nobelberget fortsätter Sicklastråket genom centrala Sickla via Marcusplatsen och Simbagatan, för att sedan dela sig och sträcka sig vidare ned till Magasinet, Kyrkviken och upp mot Värmdövägen. Som länk mellan de två nya tunnelbaneuppgångarna skapas en hög intensitet och ett stort flöde av fotgängare.

Denna del av Sicklastråket beskrivs bäst som en kommersiell och aktiv vistelsegata, centrala Sicklas gågata med flest fotgängare. Kvarteren längs Sicklastråkets södra sida varierar i höjd. Då stråket ligger i öst-västlig riktning, kommer Sicklastråket ligga i skugga stora delar av dagen. Därför

är gatans aktiviteter fokuserade kring konst, belysning, grönska och uteserveringar vid strategiska hörn.

Ambitionen är att aktivera stråket med fler entréer och högre transparens mellan stråket och Gallerian än idag, liksom publika bottenvåningar på båda sidor av stråket. Indrag i kvartersstrukturen, anslutande gränder och industrifickan ger gågatan olika rumsliga upplevelser. Planteringar och träd berikaroch kompletterar det kommersiella och kulturella.

Längs stråkets norra sida står traversbalken, en betongkonstruktion med klättrande växter. Konstruktionen som utgör en karaktärskapande och omtyckt lämning från industriepoken blir kvar som ett viktigt inslag i gaturummet.

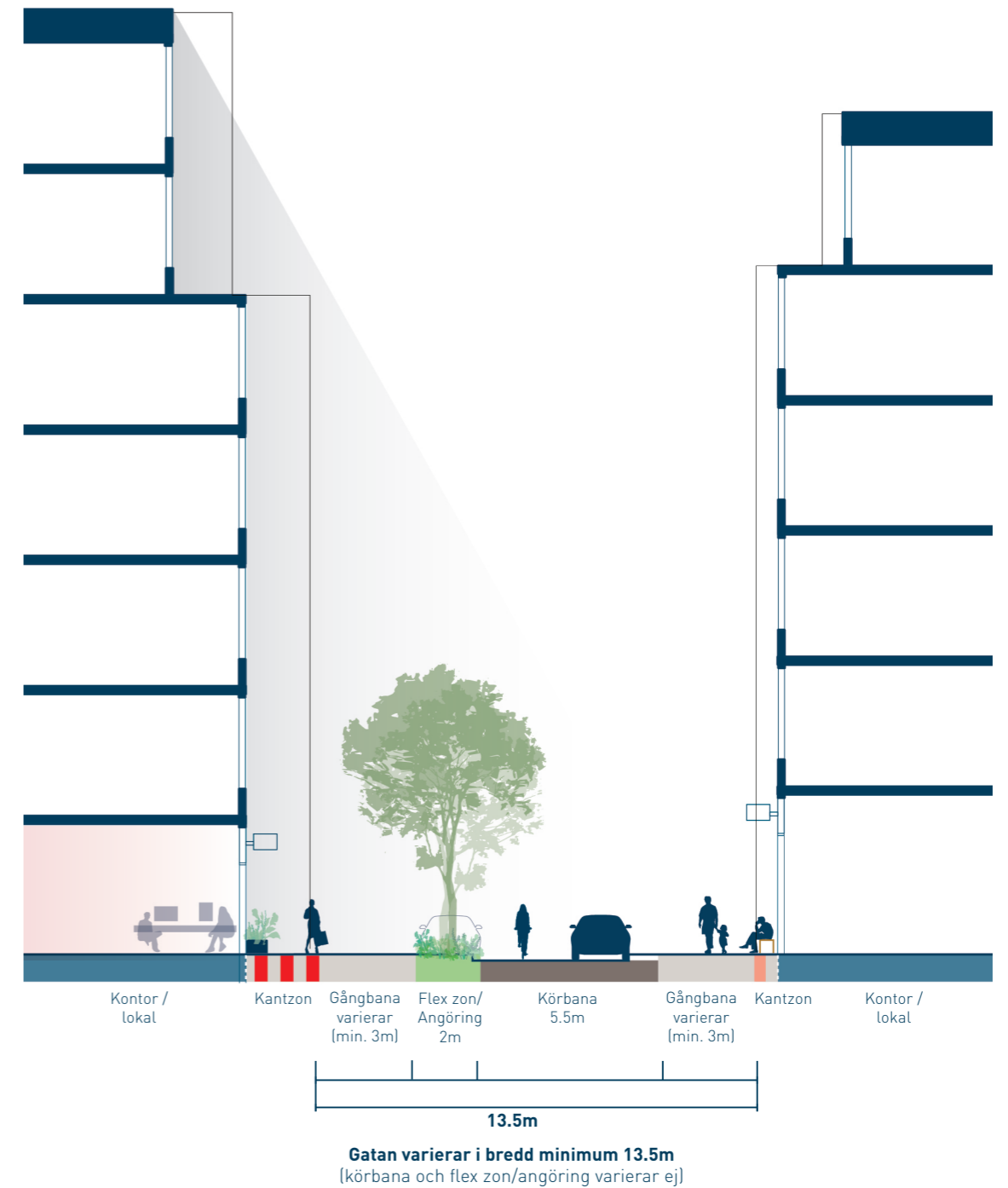

Siroccogatan

Hastigheten på gatan hålls låg för att göra den lätt att korsa och erbjuda en trafiksäker upplevelse både till fots och till cykel. Gatan har ett körfält i vardera riktningen och minst 3 meter breda gångbanor på båda sidor, längs långa sträckor mer generösa än så. På norra sidan varvas kantstensparkerings och angöringszoner med trädplanteringar. Mellan fasad och gata ryms kantzoner med utrymme för vistelse och levande bottenvåningar och entrémiljöer. Infarter till parkeringsgaraget är placerade vid gatans östra och västra ände för att reducera trafiken inom området.

Gatan kantas primärt av kontor i väst med huvudentréer och adress hit, i östra delen finns bostäder och längs

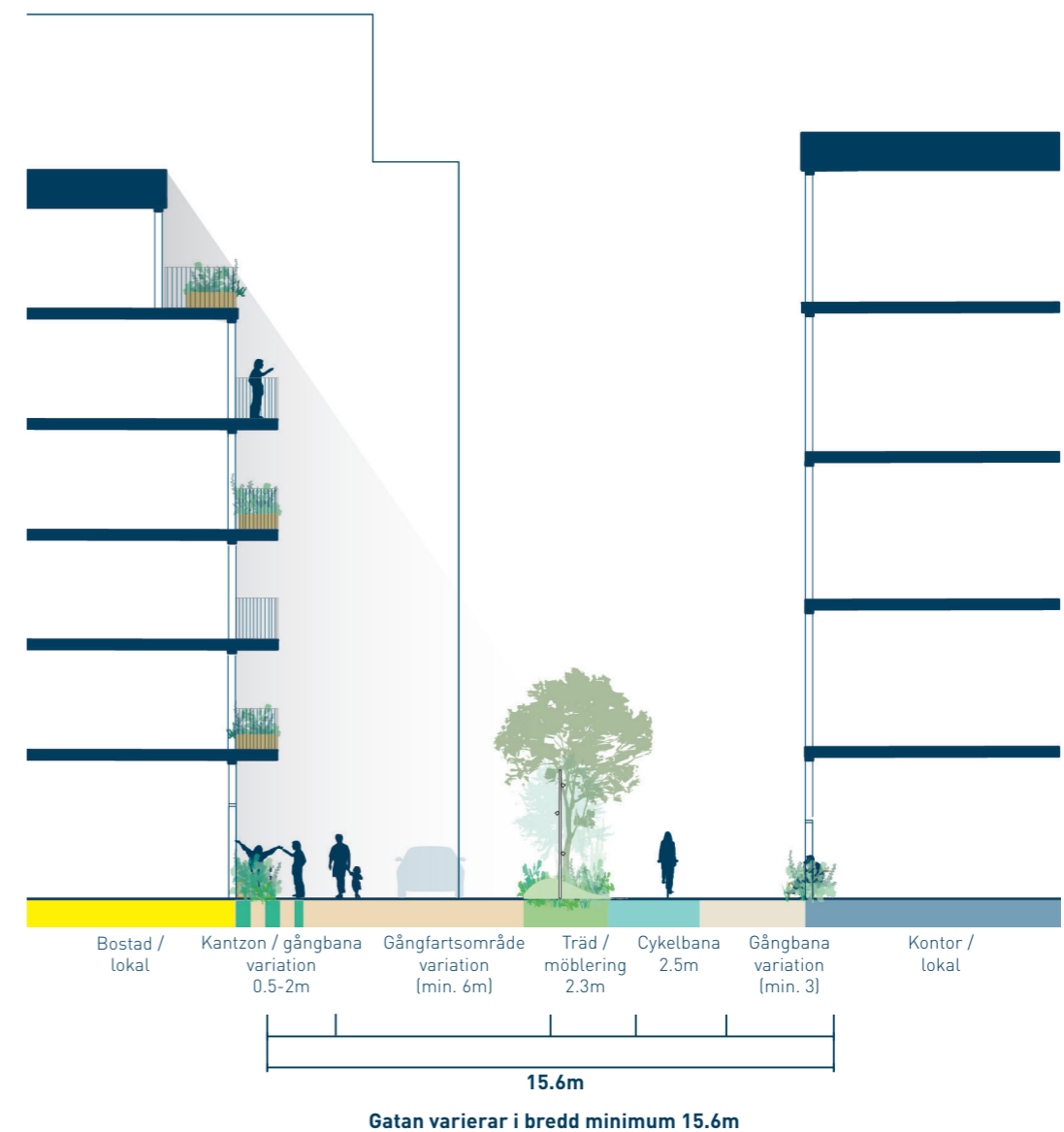
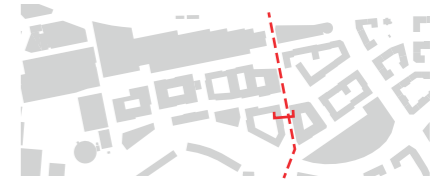
hela gatan finns lokal handel, service och andra verksamhetslokaler integrerade i bottenvåningarna. I och med att gatan och bebyggelsen inte ligger helt vinkelrätt uppstår även längs denna gatan indrag och rum som ger variation och möblerbara ytor som berikar gaturummet.

Svindersviks gård till Sickla strand

Detta nord-sydliga stråk ska utgöra en grön, rekreativ och i huvudsak bilfri förbindelse och är en viktig del av "vatten- till vattenstråket" mellan Svindersvik i norr och Sickla strand i söder. Ett upplyst, tryggt och lekfullt stråk för vardagsliv, lek och gröna värden, kantat av vardagsdestinationer, bostäder och kontor. Under den upphöjda Saltsjöbanan förbinder stråket tunnelbanestationen med skolor, bostadsområden och sport- och fritidsfunktioner. Stråket ska utgöra en säker förbindelse för barn och ungdomar. Gång- och cykeltrafik är prioriterad, men tillfällig angöring till bostäder och utryckningsfordon tillåts.

Inom planområdet kantas stråket i huvudsak av bostäder och kontor i 4-6 våningar med gröna kantzoner för vistelse som säkrar "ögon på gatan". Ett planteringsband med plats för vistelse och lek finns längs hela gatan. En större del av stråket omfattas av stadsdelsparken Gröningen.

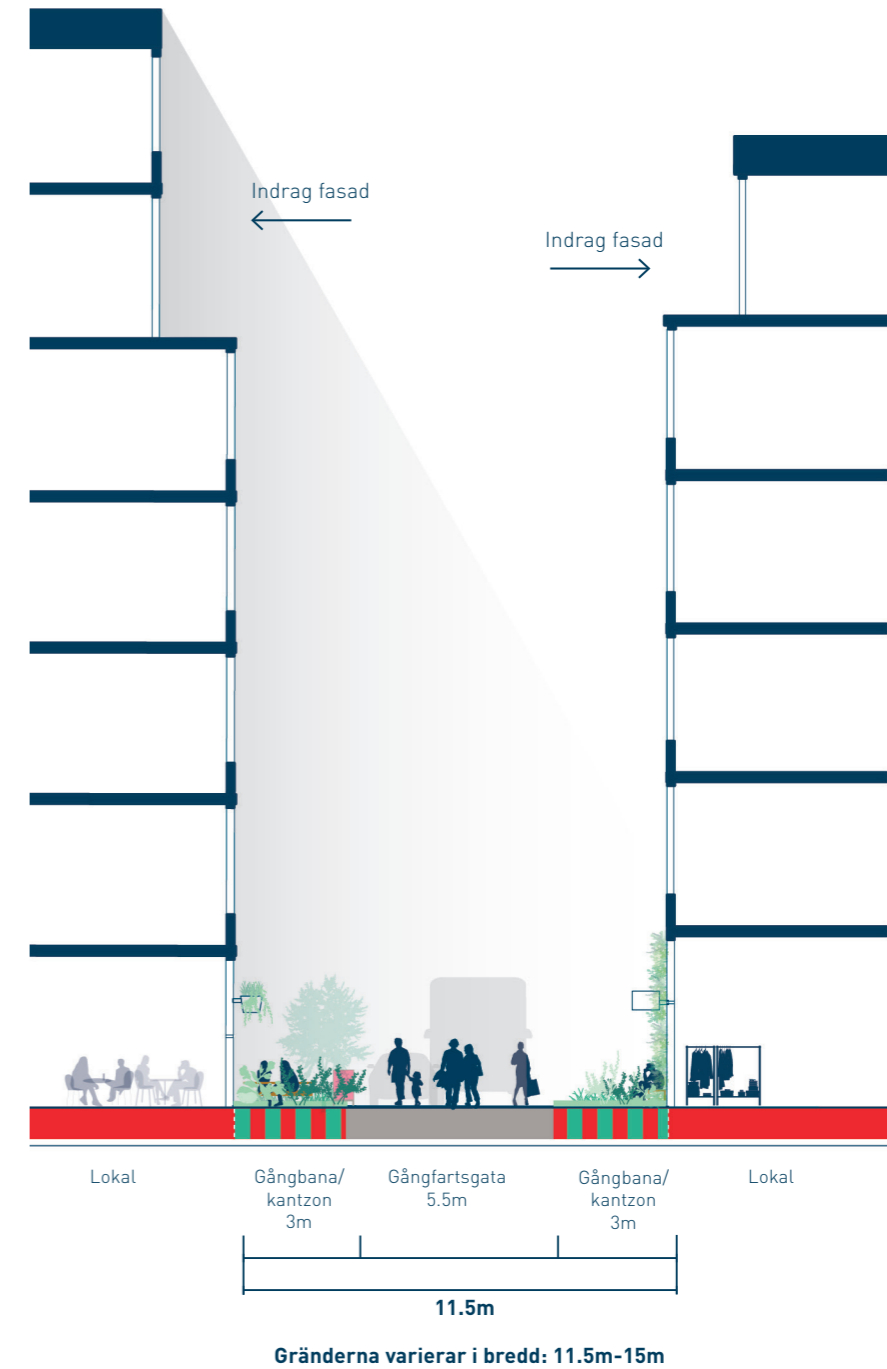

Gränder

Kvarters- och gatustrukturen som från väst till öst breder ut sig längs stadsdelens stora gator, Sicklastråket och Siroccogatan, bryts av ett antal kortare gränder som i nord-sydlig riktning förbinder Simbagatan med Siroccogatan och vidare mot Järlaleden. De ligger i förlängningen av det inre kommersiella stråket i Gallerian. Gränderna utgör en tät stadsmiljö men med gröna inslag ska de förbinda stadsdelen visuellt med Talluddens grönska i söder. Längs fasaderna finns gröna kantzoner som mjukar upp karaktären.

Gränderna är gångfartsgator med plats för leveranser och tillgänglighetsparkering. Byggnaderna är 6-7 våningar höga med indragna fasader efter 5-6 våningar.

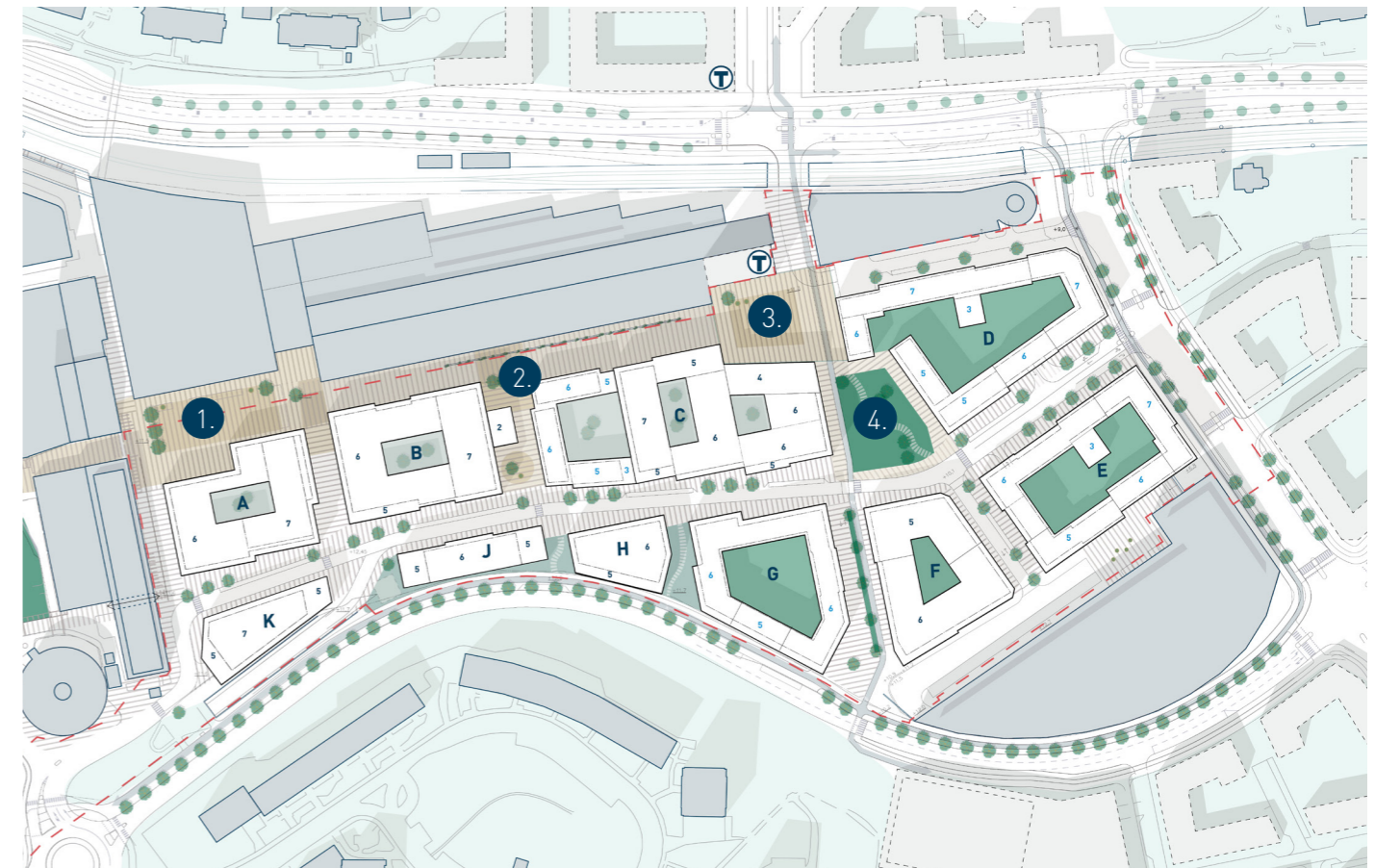

Torg & parker

Stadsdelen byggs runt tre starka noder som i sin tur ger stadsdelen en variation av karaktärer.

- Det regionala livet med kultur, mat och handel koncentreras i väster
- Arbets- och handelslivet återfinns med tyngdpunkt i centrum
- Det lokala livet med fokus på boende, förskola, rekreation, lek, fysisk aktivitet, vardagsliv och vardagsservice i öster

Mötesplatserna tjänar ett viktigt syfte i att stötta omkringliggande funktioner och livet i de olika delarna. Mötesplatserna är koncentrerade kring stråken som går genom området och utformas och programmeras för att tillgodose olika behov och erbjuda olika typer av aktivitet.

1. Golvet

Plats för vardag och fest

2. Industrifickan

En upplevelse för alla sinnen

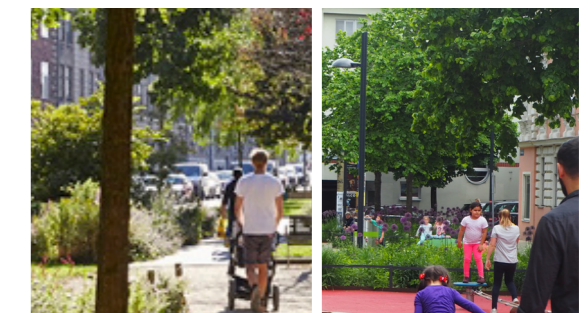
3. Navet

Urban lek och mötesplats

4. Gröningen

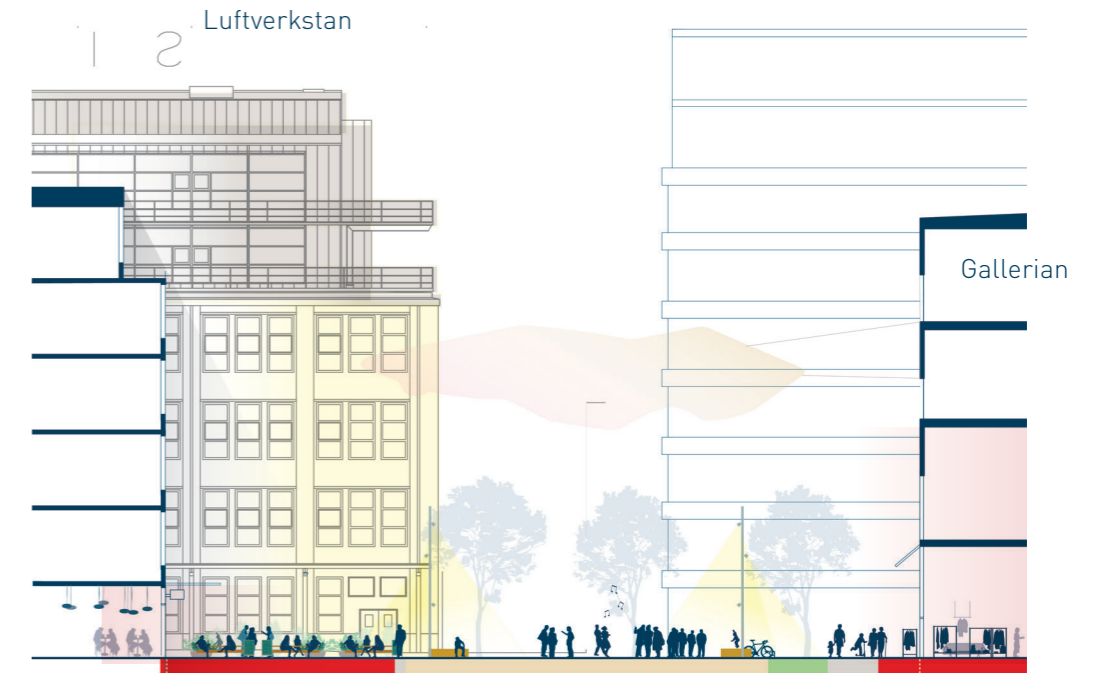
Grönska för lek, vila och rekreation

Golvet

Plats för vardag och fest

En flexibel öppen plats av mer formell karaktär öppnar sig efter den smala gränden från Marcusplatsen. Mot platsen vänder sig huvudentrén till Gallerian och blir en viktig knutpunkt för olika fotgängarflöden. Platsen är tänkt att kunna programmeras för olika tillfälliga och återkommande evenemang som t.ex. marknader eller konst- och kulturinstallationer. Platsen kompletteras med hårdgjorda ytor och en vacker markbeläggning som kontrast till Marcusplatsens gröna informella karaktär.

Golvet

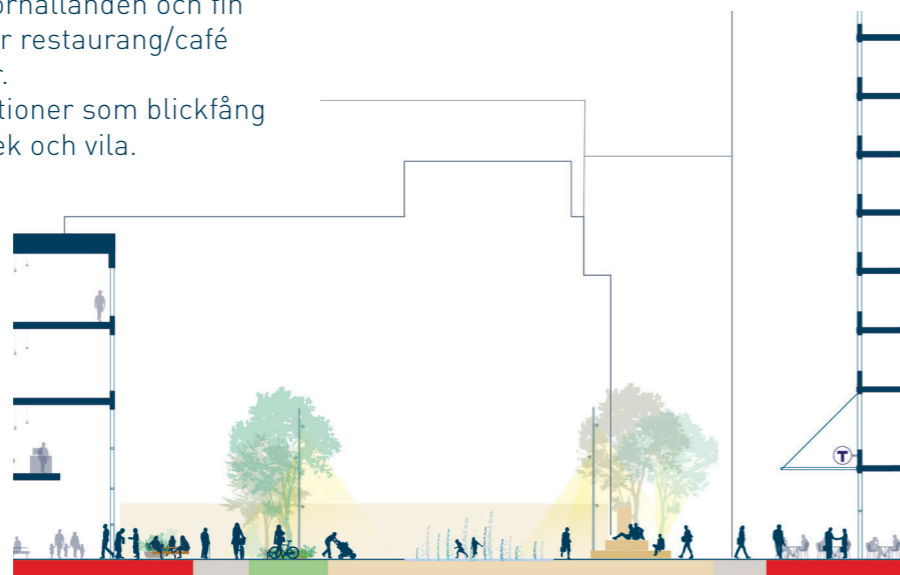
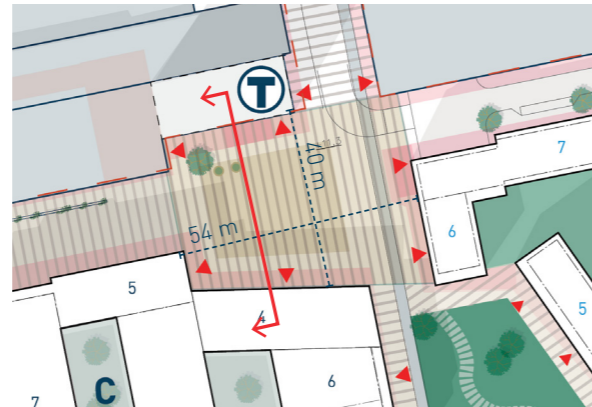

Navet

Urban lek och mötesplats

Navet är en vardagsdestination längs med vägen. Här möts flera fotgängarflöden; boende och arbetande i området på väg till och från tunnelbanan, ungdomar på väg till skolan, besökare till handelsdestinationerna.

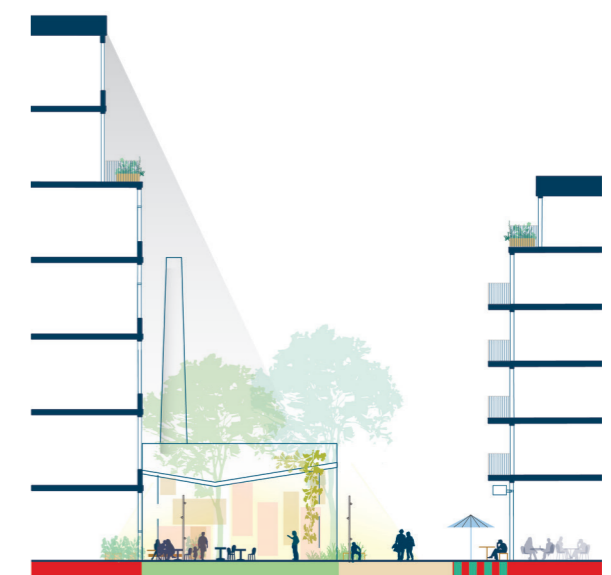
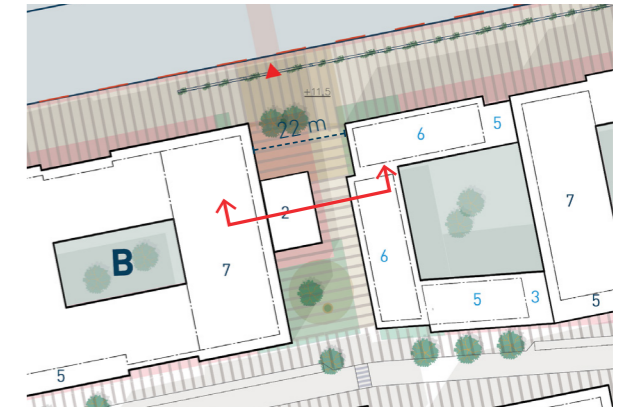
- Navet blir en trygg plats som lever både dag och kväll, vardag som helg.
- Vardagsdestinationer som en större matbutik, gym, co-working och bostäder skapar "ögon på gatan" på kvällar och nätter.
- Ytor med goda solförhållanden och fin kvällsol lämpliga för restaurang/café med uteserveringar.
- Möbler och installationer som blickfång bjuder in till både lek och vila.
- Viss angörings- trafik och leveranser måste möjliggöras men på ytor som kan begränsas för minsta påverkan på platsen

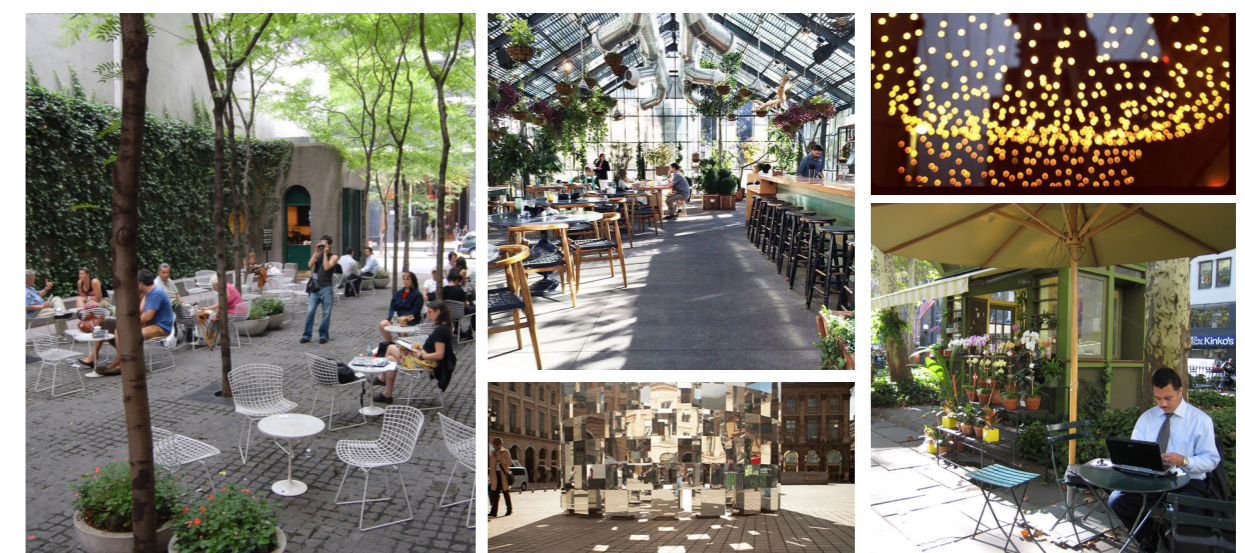
Industrifickan

En upplevelse för alla sinnen

Längs med Sicklastråket finns en grön paus, en fickpark, en plats att stanna upp på. En intim plats med konst, grönska, vistelseytor och sinnliga upplevelser. En plats där industriarvet och dess berättelse kan lyftas fram och inspirera när panncentralen får nytt liv. Panncentralen kompletteras omsorgsfullt för nya verksamheter med klimatskydd, skärmtak mm och kan arkitektoniskt integreras med närliggande kontor och verksamheter. Platsen kan innehålla en kommersiell funktion som café och vara tillgänglig som lokal för möten, mingel och liknande. Ytan i söder får ett gynnsamt solläge och kan ges en grönare karaktär.

Gångfartsgata

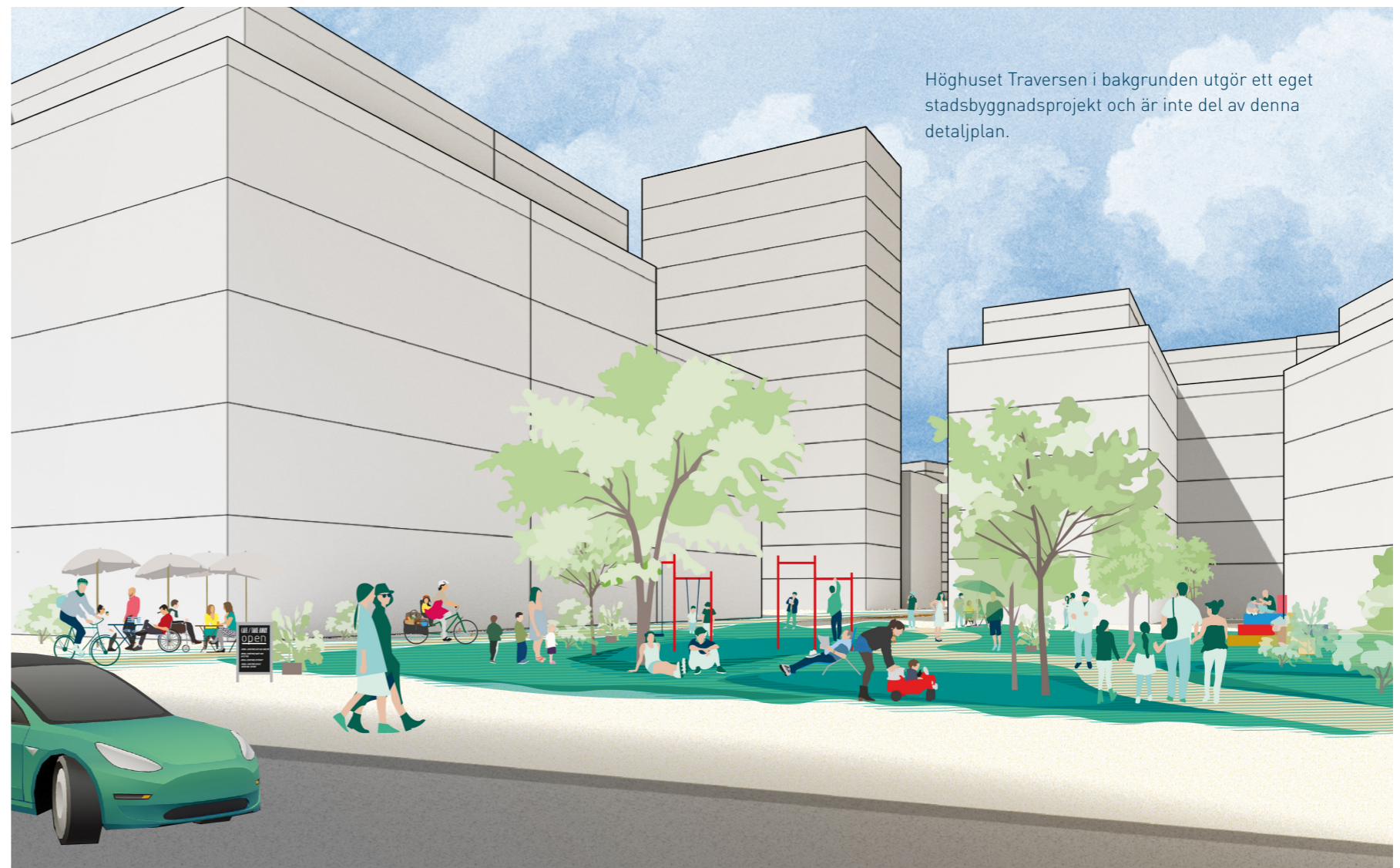

Gröningen

Böljande grönska med lek och lär

Gröningen är planområdets gröna mötesplats och en viktig del av stråket som förbinder närliggande skolor, bostadsområden, vatten, natur och östra tunnelbaneuppgången i nord-sydlig riktning. Platsen blir därför en viktig plats för barn och unga, lek och lärande. Kantad av bostäder, kontor och nära till vardagsdestinationer med lokal service blir det en trygg plats i vardagen.

- Grönskande plats med inslag av vildhet, planteringar och träd mellan slingrande vägar
- Uppbyggda ytor och kullar skapar rum och möjlighet för träd och grönska även med parkeringsgarage under platsen
- Ytor för lek i nära anslutning till platser med avkoppling för vuxna
- Fina platser med sollägen och möjlighet till lokal restaurang med uteservering
- Utformning som inspirerar till lek, fysisk aktivitet och lärande
- Belysning och vatten som stimulerar sinnena och som också skapar platser för ro och avskildhet

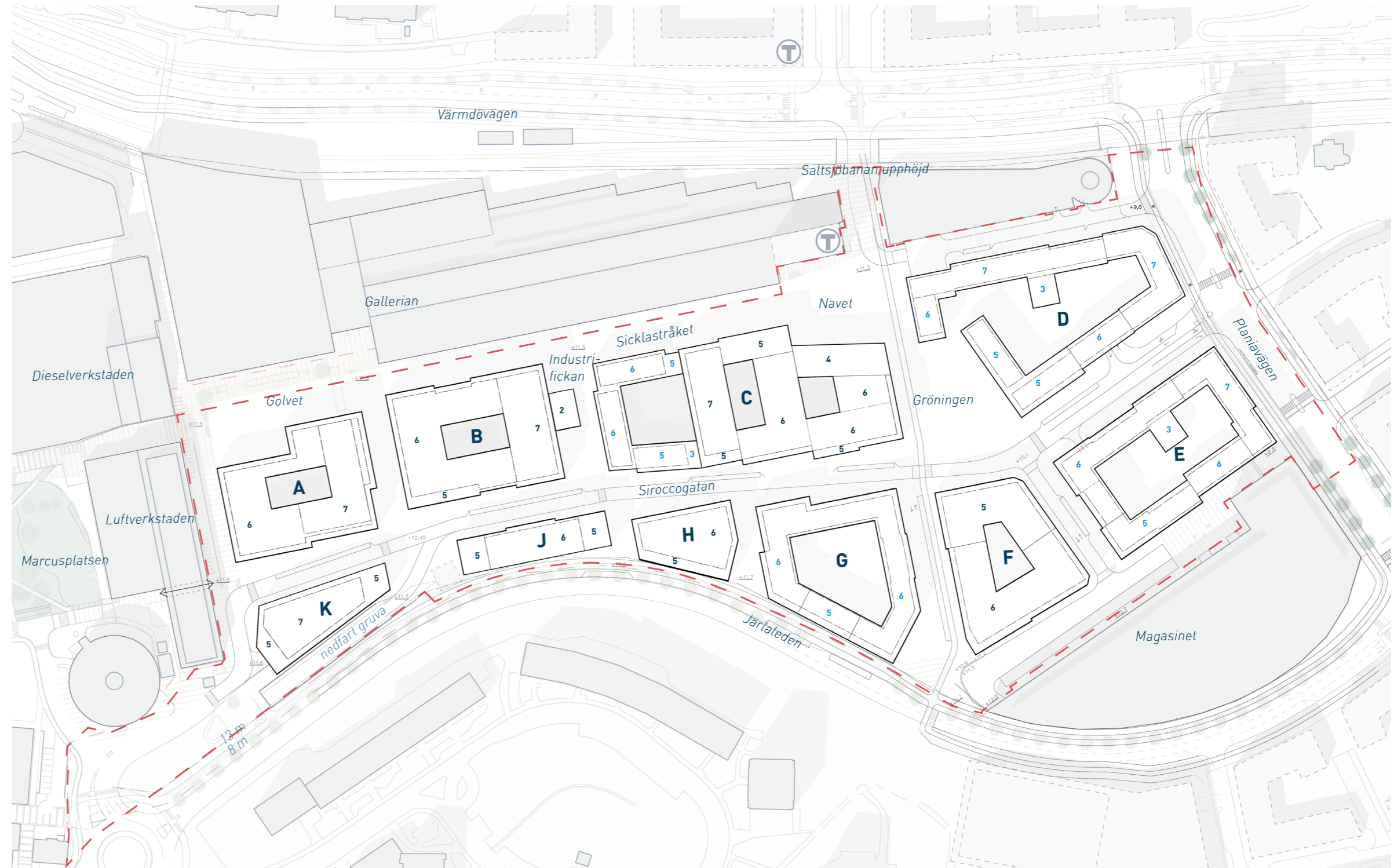
3

Bebyggelse

3/ Bebyggelse

Generella principer för all tillkommande bebyggelse

Bebyggelsen i planområdet ska precis som idag präglas av variation och mångfald sett till både innehåll och utformning. Trots det är det av stor vikt att hitta gemensamma nämnare av vägledande principer, som sätter ramarna, ambitionsnivån och tonen, och gör att tillkommande kvarter och byggnader förhåller sig till platsen och det befintliga på ett sätt att sammanhanget och Sicklas identitet lyfts fram och stärks.

X antal våningar - kontor

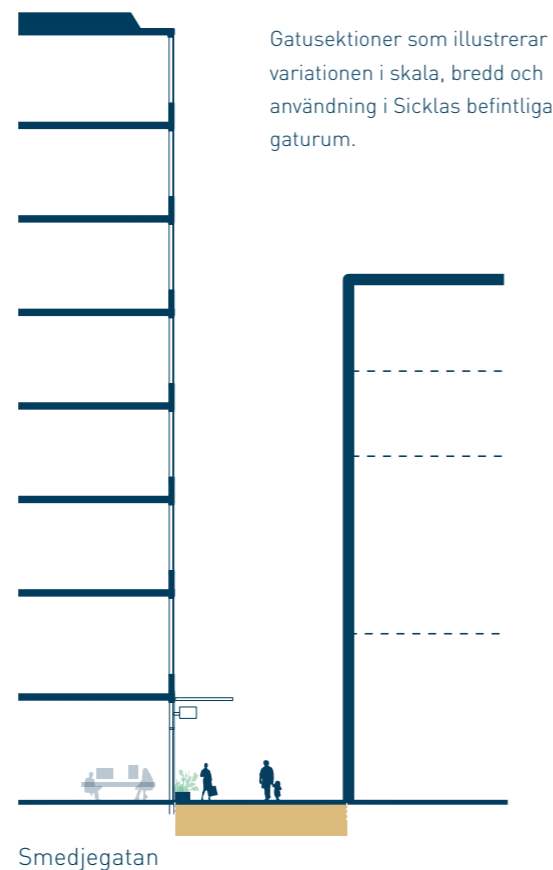
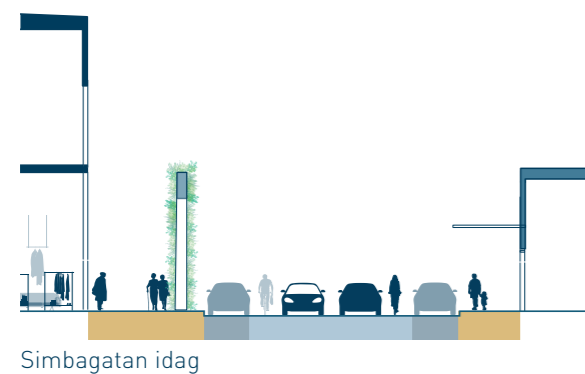
X antal våningar - bostad

Arvet - Sicklas DNA

Bebyggelsen i Sickla bär på ett rikt arv med många kvaliteter att bygga vidare på. Utgångspunkten för utformning av den nya bebyggelsen är att den ska vara tydligt avläsbar och spegla sin tillkomsttid. Samtidigt är det viktigt att den nya årsringen är varsam mot angränsande bebyggelse i utformningen och att den inte dominerar över områdets karaktärsdrag eller äldre byggnader ifråga. Den nya bebyggelsen ska tillföra nya uttryck men samtidigt inspireras av industriepokens karaktärsdrag.

Under hela sin historia har Sickla förändrats, som följd av industrins rationalitet, tekniska framsteg och nya behov. Med den nya bebyggelsen adderas ett nytt lager till historien när luckor fylls och handelsbyggnader och parkeringsytor ersätts av blandade stadskvarter. Nya byggnadskroppar och kvarter fylls med en blandning av funktioner och målpunkter, men inom en tydlig struktur som växt fram under lång tid, med tydliga stråk utmed industrins produktionslinje i östvästlig riktning som knyts samman med smala

gränder från norr till söder. På så sätt kan rörelsemönster och siktlinjer föra berättelsen vidare. Den unika Traversbalken med sina klättrväxter utmed Simbagatan och Panncentralen bevaras och fylls med fördel med en publik verksamhet där besökare kan ta del av dess berättelse på ett pedagogiskt sätt, genom exempelvis konst och information.

1. Bryta upp långa fasader med hjälp av en vertikal indelning, hög detaljering, materialitet, stimuli för sinnena.

2. Markerad sockelvåning med hög detaljering, variation, mjuka kanter och många entréer.

3. Indragna översta våningar efter 5-6 våningar, markerad "gatuskala".

4. Blandade höjder och strategiskt placerade högre volymer för att optimera sol, och orienterbarhet. Kortsida mot stråk och platser.

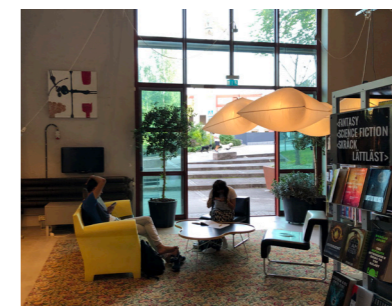
5. "Gå-vänliga" kvartersstorlekar, passager genom kvarter, smala gränder.

6. Integrera den lilla skalan "smallness" - små uppstickare insprängda i det stora.

7. Aktiva och inbjudande kantzoner - skyltning, glastak, bänkar, plantering, material.

8. Stark koppling inne-ute och öppna foajéer.

9. Panncentralen

Variation

Olika funktioner genererar olika typer av flöden och stadsliv olika tider på dygnet. Ambitionen är att skapa en konkurrenskraftig arbetsplatsdestination i centrala Sickla. För att skapa en levande och trygg stadsdel är det viktigt att integrera bostäder och ha kvällsöppna funktioner i bottenvåningarna.

En önskan om variation och brokighet gäller också bebyggelsen och det arkitektoniska uttrycket. Olika storlek och varierande höjder gör staden intressant och lekfull. En viktig princip är att de större kvarteren ska upplevas som flera byggnader, vilket uppnås genom att dela upp fasadsträckan i flera enheter som ges olika uttryck. Varierande arkitektur med egen prägel

tillför mångfald till stadsbilden

Att på vissa ytor låta olika trafikslag och flöden samas kan också vara trygghetsskapande.

- **Mix av byggnadstyper och funktioner**
Olika funktioner har möjlighet att verka sida vid sida och växa eller krympa på sikt.
- **Aktiva gator och kvalitet i ögonhöjd**
Möjlighet till aktiva bottenvåningar och många entréer mot gatan.
Fotgängarvänliga gator och vertikal variation skapar en livlig och intressant gatumiljö.
- **Arkitektonisk diversitet**
Möjlighet för flera olika arkitektoniska stilar, uttryck och variation i skala att samexistera inom samma kvarter. Denna variation i ögonhöjd stimulerar mänskliga sinnen och bidrar till fotgängarvänliga miljöer.

Gestaltning och materialitet

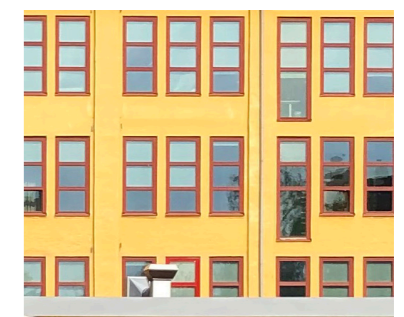
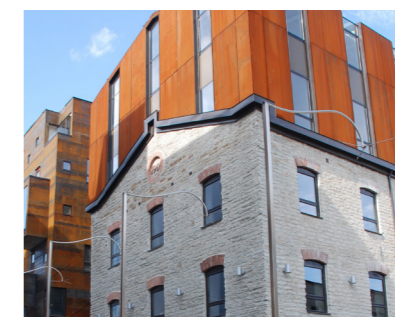
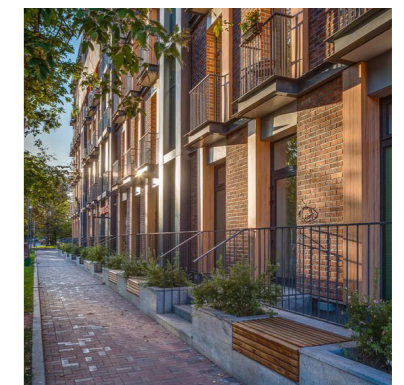
Mycket av dagens arkitektur är kall och hård - glas, stål, betong och stora sammanhållna volymer - speciellt i nybyggda kontorsområden.

I centrala Sickla skall arkitekturen förmedla en annan stämning och bygga vidare på de existerande kvaliteterna i området. Kvaliteter som kan ses i den historiska bebyggelsen, men också det som de pågående byggnadsprojekten i området vittnar om.

Här ska finnas en hög grad av materialitet, värme och variation; tegel och varma färger, gröna väggar och inslag av små volymer och påbyggnader som bryter ner skalan. Så länge kopplingen till arvet kan utskiljas kan kontrasterande moderna inslag prövas, glaspåbyggnader, avvikande kulörer,

lekfulla variationer som i mötet mellan regnbågsfärgad plåt, tegel och trä på Nobelbergets förskola.

En hög täthet kräver god detaljering, hög kvalitet på arkitektur och gestaltning för att det skall bli attraktiva och välkomnande miljöer för människor att vistas i.

Bottenvåningar och kantzoner

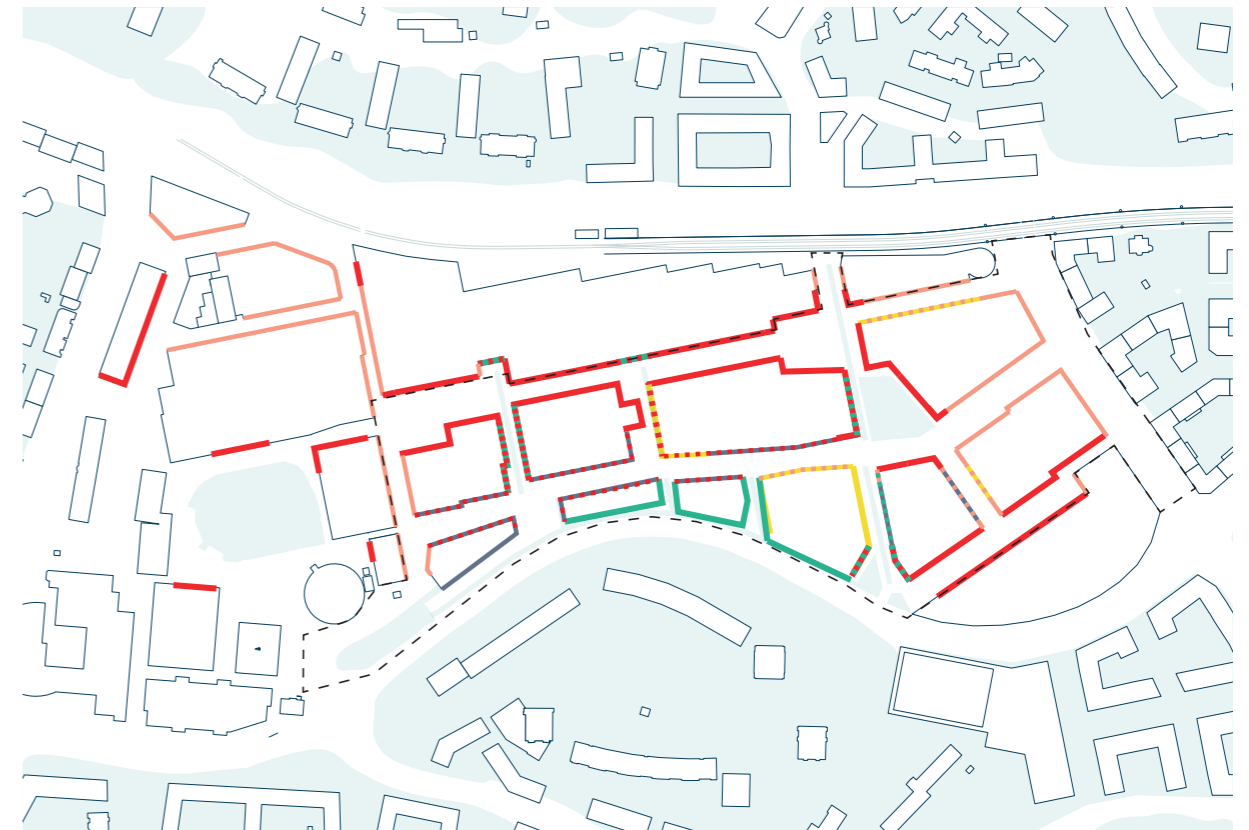
För att göra en stadsmiljö attraktiv behöver miljön och bebyggelsen stimulera människors sinnen. Detta ställer krav på hög variation både i stadsrum, stråk och bebyggelse. Vertikalitet i bebyggelsen, materialitet och detaljer i bottenvåningar och aktiviteter är viktiga stimuli. Andra människor är människans största attraktion, så aktiva bottenvåningar och väl programmerade platser som skapar liv och trygghet i de offentliga miljöerna är avgörande för att locka fler att vistas och röra sig mer utomhus.

Aktiva bottenvåningar prioriteras i de västliga delarna av planområdet. Handeln koncentreras i kvarteren längs Sicklastråket som har kommersiella aktiva funktioner i bottenvåningarna med handel, restaurang/kafé och matbutik som kopplar till existerande handel i Gallerian. Längs Siroccogatan är ambitionen att bottenvåningarna innehåller mer lokal service varvat med entréer till kontor och bostäder.

Balkonger ses generellt som ett levandegörande inslag i stadsbilden och välkomnas mot både gata, park och gård.

Mot gårdar förses bostadshusen med fördel med generösa balkongdjup som möjliggör god användbarhet. Exakta balkongdjup och balkongtäthet kommer behöva studeras vidare.

För att bidra till tryggheten i stadsdelen utformas balkongerna med en öppen karaktär, så att brukarna blir "ögon på gatan". I de fall indragen våning nyttjas som balkong eller terrass ska räcke vara genomskiktligt.

--- Planområde

Publika bottenvåningar och kantzoner

Kommersiell kantzons - smal (0.5-2 m)
 - Hög detaljrikedom.
 - Plats att visa upp varor och innehåll från butikerna
 - Sittmöjligheter nära entréer
 - Handel, lokaler, service

Kommersiell kantzons - bred (2 -3.5 m)
 - Generösa öppningar
 - Placerade strategiskt för att skapa liv på platser och stråk där det finns ett passande mikroklimat
 - Handel, café, restaurang

Kontorskantzons
 - Aktiva funktioner i bottenvåningen som möteslokaler, matsal, co-working, workshoprum.
 - Minimötesplatser vid entréer där det också finns plats att visa upp företaget och vistas

Grön kantzons
 - Grön kant mot byggnad som tar upp dagvatten, skapar en tilltalande miljö. Stärker den gröna identiteten och kan kombineras med både bostäder, kontor och handel

Privata bottenvåningar och kantzoner

Bostadskantzons - smal (0.5-2 m)
 - Privat kant till lägenheter i bottenvåningen
 - Halvprivat kant framför entréer till lägenheter med sittplatser, gemensamhetsfunktioner och grönska

Bostadskantzons - bred in mot gårdsrum (max 3.5 m)
 - Generös kantzons kopplad till lägenheter i bottenplan in mot gårdsrum
 - Skapar förutsättningar för interaktion mellan boende och förbipasserande
 - Tydlig gräns mellan vad som är privat och gemensam gårdsyta

Balkonger mot gårdsrum
 - Generösa balkonger och terrasser in mot gård

Balkonger mot större gator
 - Balkonger ut mot större gator, såsom Siroccogatan och Planlavägen
 - Gestaltas med fördel med genomskiktligt räcke som tillåter "ögon på gatan"

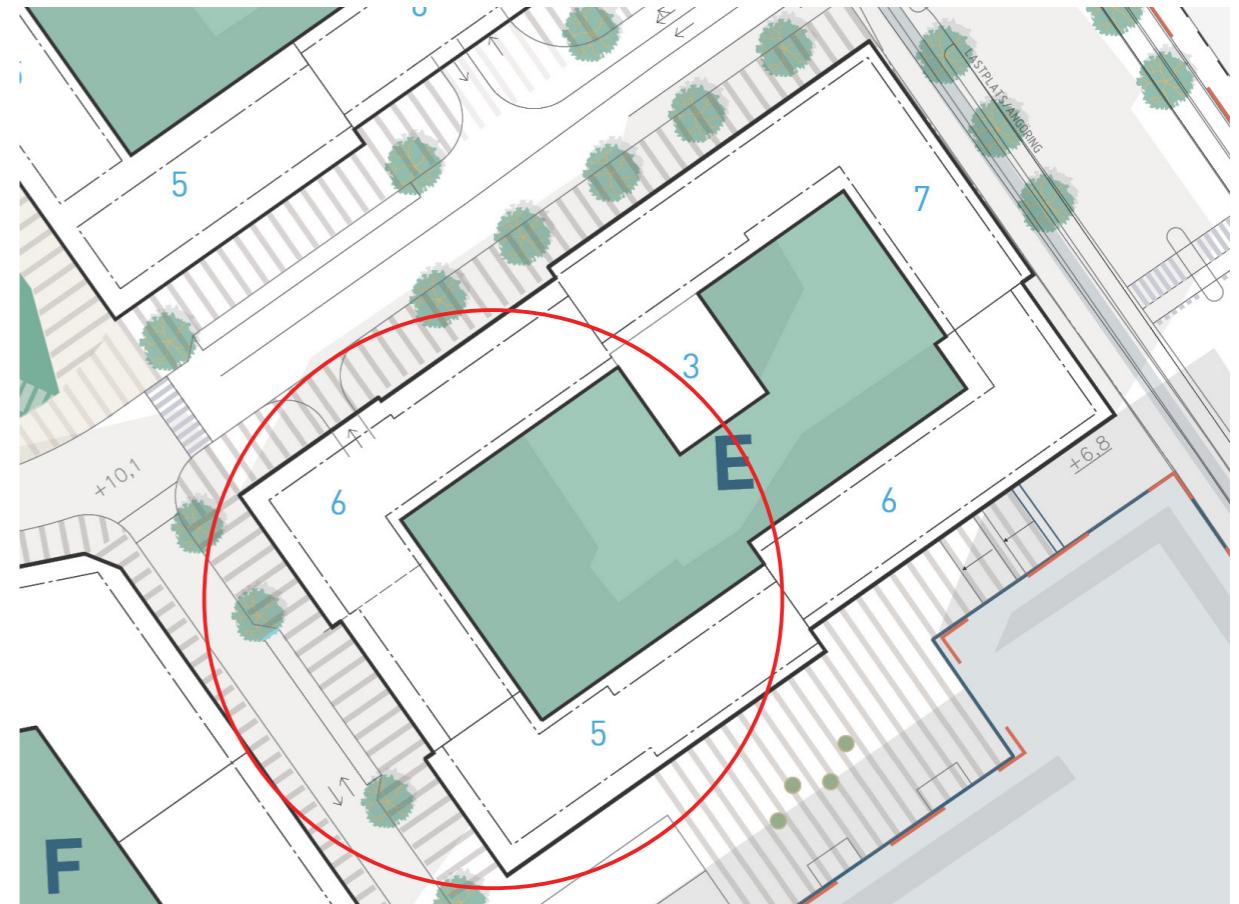
Förskola i bostadskvarter

Den planerade förskolan utformas för att möta kommunens tidiga bedömning om att det inom planområdet behövs fem avdelningar, motsvarande cirka 100 barn. Förskolan placeras strategiskt mot en tvärgata med angoringsmöjligheter i områdets lugnare östra del, där den integreras i bottenvåningen på ett bostadskvarter. Verksamheten bedöms omfatta som mest 1200 kvm BTA och planeras främst till entréväningen, men att använda andra våningen är en möjlighet vid behov.

Förskolans mer privata rum placeras med fördel skyddat mot gården, medan entrémiljöer och större lek- och umgängesrum placeras mot gatan där de, genom stora uppglasade partier, bidrar till aktivitet och variation i gaturummet. Förskolan placeras också över hörnet som vetter mot Gröningen, för att på så sätt visuellt stärka kopplingen till den för verksamheten viktiga grönytan, samtidigt som upplevelsen av parken som sådan stärks av att omslutas av en mångfald av aktiva verksamheter.

Verksamheten har tillgång till utemiljö i gårdsrummet som avsätts speciellt för förskolan att nyttja dagtid. Friytan utomhus per barn beräknas kunna bli 8-14 kvm per barn. Förskolegården bör omges av stängsel som integreras i gårdsgestaltningen för att tydliggöra verksamhetens avgränsning dagtid, men ytan ska kunna användas av de boende vid tider då förskolan inte är öppen. Till nästa skede kommer gårdsmiljön studeras mer i detalj, sett till lämplig indelning, höjdsättning, vegetation och material.

I övrigt är kontakten och närheten till kompletterande utemiljöer på kommunens mark av stor vikt och bedöms vara god, med direkt anslutning till stadsdelsparken Gröningen, i nära anslutning till grönområden runt Kyrkviken och Sickla skola/Sicklavallen, samt på promenadavstånd till Sicklasjön.

Bebyggelsehöjder

Generella principer för bebyggelsehöjder

Den befintliga bebyggelsen i Sickla varierar i höjd och utformning och skapar en varierat uttryck. Flera kvarter är sammansatta av volymer i olika höjder och från olika tidsåldrar. Det finns ett pragmatiskt uttryck som ofta präglar industriområden där byggnader byts ut och byggs till när behov finns.

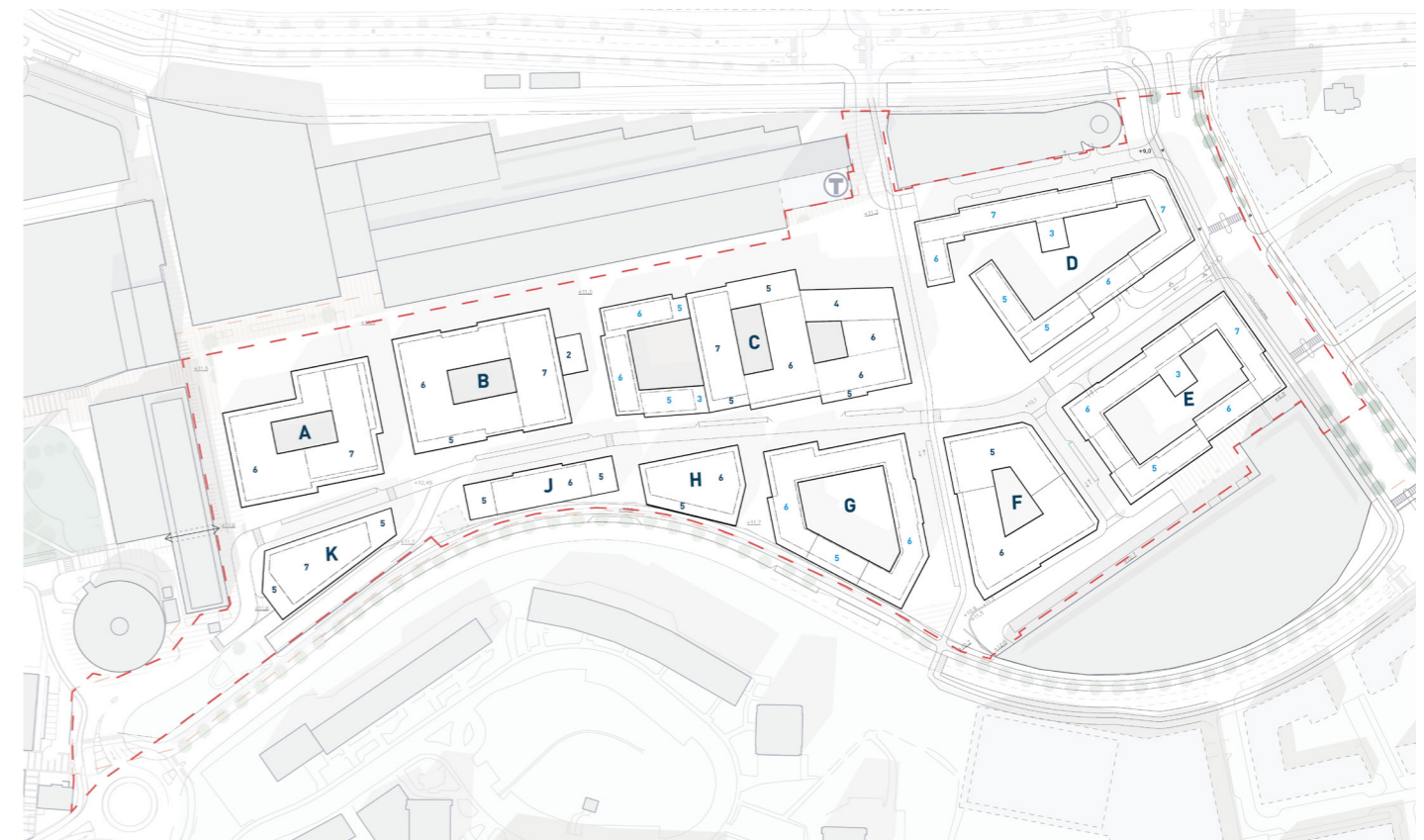
Stor variation finns också mellan smala gränder med hög bebyggelse och bredare stråk kantat av lägre bebyggelse. De befintliga handelskvarteren ligger idag på ett plant industrigolv och i en dal omgärdad av dramatisk topografi med natur och hög bebyggelse från olika tidsåldrar. Då omkringliggande byggnader ligger på höjdpunkter förstärks detta ytterligare. Den framtida bebyggelsen tar utgångspunkt i ett våningsantal på 5-6 våningar med lokala variationer

med fler och färre våningar. Genomgående för stadsdelen är att tillkommande bebyggelse ska förhålla sig till den kulturhistoriskt centrala Luftverkstaden i skala, höjd och artikulering.

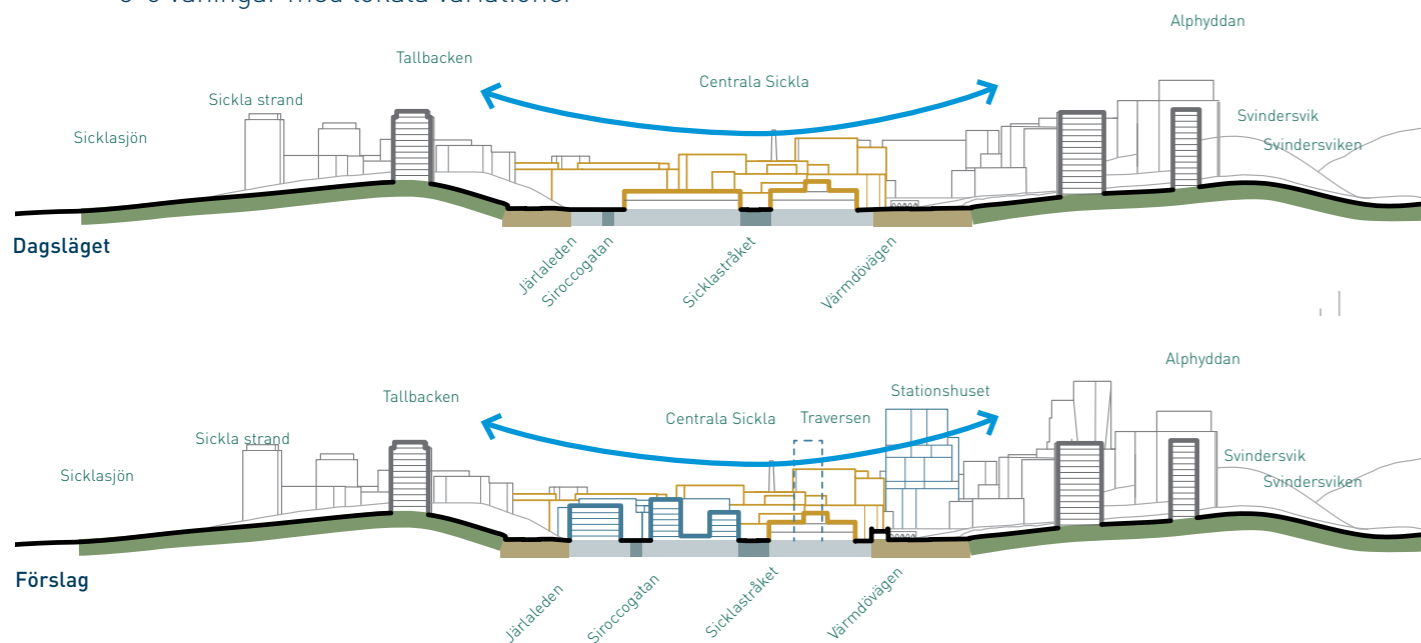
Vidare ska Sicklas centralt låglänta och flacka delar, liksom dalgången som helhet även fortsättningsvis vara avläsbara, vilket gör att inga solitära höghus planeras inom planområdet. Sickla har idag en variation med inslag av högre byggnader. Men i ett större stadsdelsperspektiv är bebyggelsen här generellt lägre än omkringliggande bebyggelse på höjderna med undantag för de planerade.

"Bebyggelsen följer i stora drag landskapet med den lägre bebyggelse i dalgångens mitt medan husens höjd ökar i takt med att landskapet inom området höjs i sydvästra och nordvästra delen. Tillkomna höjder på bebyggelsen och varierande gestaltning skapar en något brokig silhuett."

ur Kulturmiljöanalysen från 2020-10-02 framtagen av White arkitekter

X antal våningar - kontor X antal våningar - bostad

Planerad stationsbyggnad Sickla Industriväg (Illustration: Kanozi arkitekter)

Traversen - planerat höghus vid framtida tunnelbaneentré i direkt anslutning till planområdets norra gräns. (Illustration: Murman arkitekter)

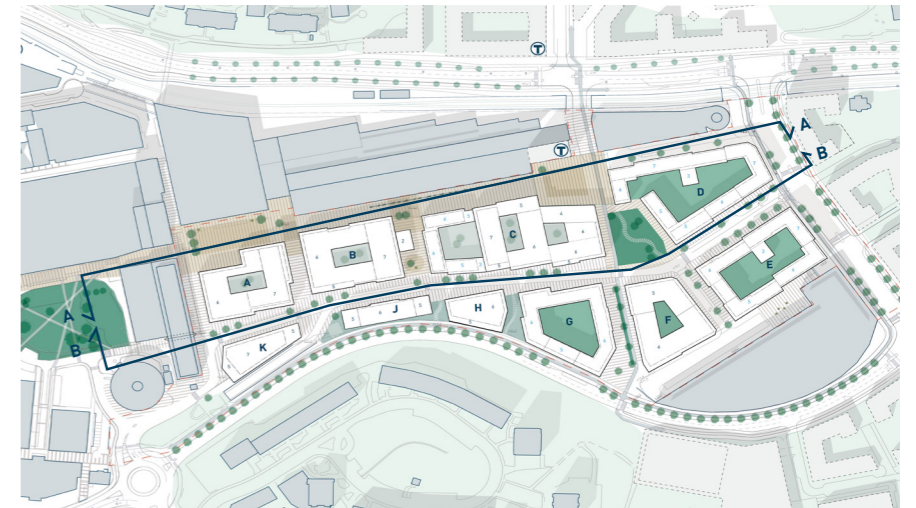
Alphyddan (Foto: google maps)

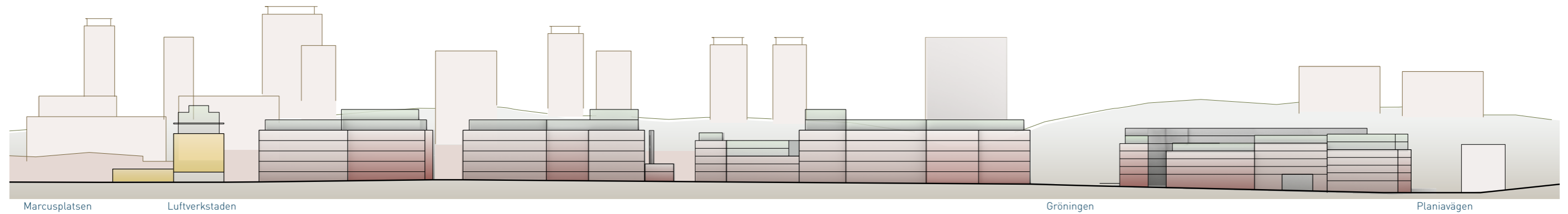
Luftverkstaden - Den framtida bebyggelsens skala, höjd och artikulering tar sin utgångspunkt i Luftverkstaden

Stadsbild

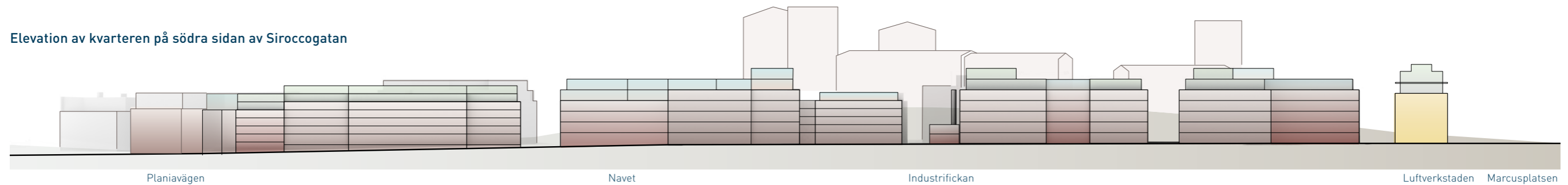
Nedan illustrerar elevationer tvärs stadsdelen hur stadsbild upplevs mer på håll från norr och söder, hur den relativt jämna siluetten förhåller sig till Tryckluftsfabriken och dalgången.

Elevation av kvarteren på norra sidan av Sicklastråket

Elevation av kvarteren på södra sidan av Siroccogatan

Mänsklig skala

Mänsklig skala och attraktivitet i ögonhöjd

Sinnlig stimuli

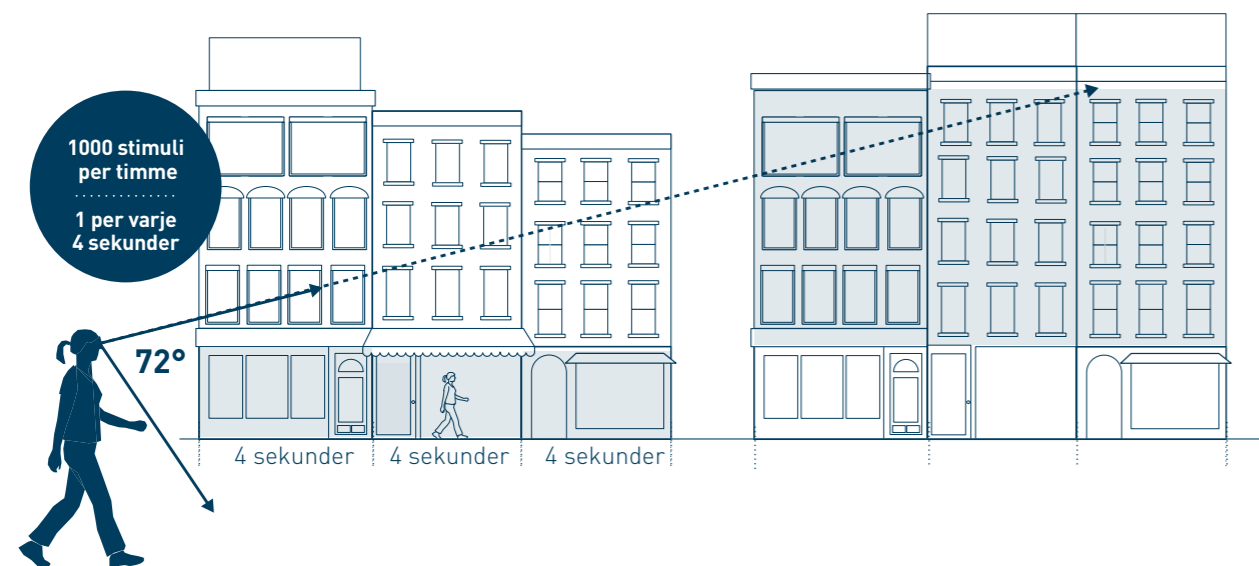
75% av intryck kommer från våra synintryck och vår hjärna behöver 1 stimuli var 4:e sekund för att vara stimulerade. Vår syn är vinklad snett nedåt i 72 graders vinkel vilket påverkar vad i den byggda miljön som vi uppfattar mer eller mindre när vi rör oss omkring.

“Ögonhöjdsskala”

När vi rör oss längs en gata så är det marken och bottenvåningarna som vi uppfattar mest av när vi är nära.

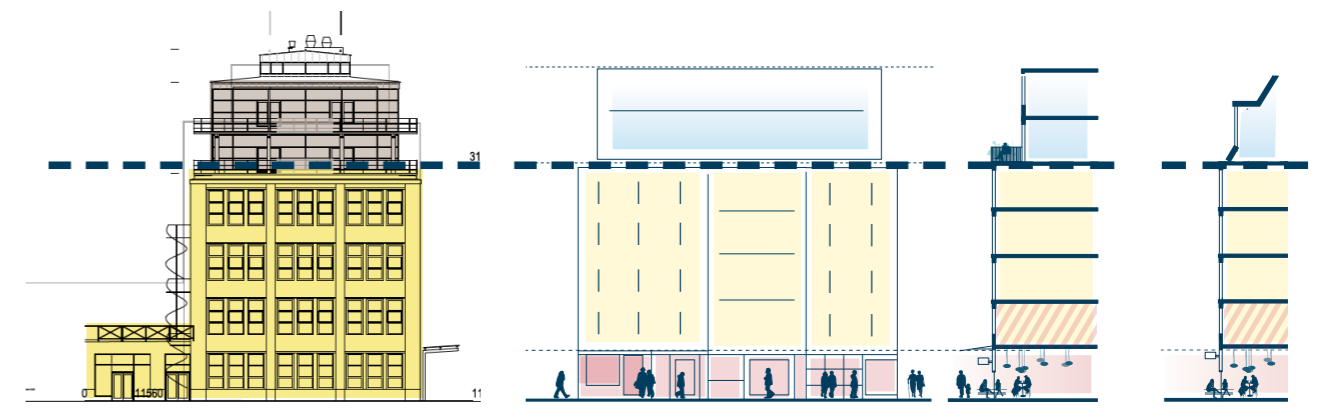
“Gatuskala”

Kan vi se längre ner längs en gata så är det upp till ca 5-6 våningar som vi naturligt tar in, beroende på hur smal gatan är och hur långa siktlinjer som finns. Är våningarna indragna efter 5-6 våningar så uppfattar vi det inte i lika hög grad.

Luftverkstaden som utgångspunkt

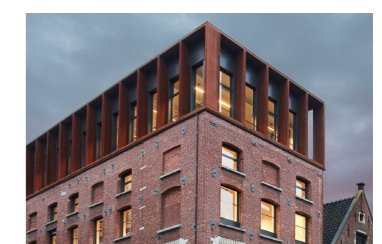
Luftverkstaden sätter stark prägel på Sickla som plats genom sin gestaltning, historia, och placering. Den framtida bebyggelsens skala, höjd och artikulering tar sin utgångspunkt i Luftverkstaden, dels i höjdsättningen som sådan, men även genom att där det anses lämpligt göra samma tydliga indrag (set-back) och markering av översta våningen/våningarna, i ungefär samma höjd som Luftverkstaden. Denna princip framgår av elevationerna på s. 56-57.

1/ Ögonhöjdsskala: (Sockelvåning 1-2 våningar)
Hög grad av vertikal indelning, detaljering, materialitet, kontakt mellan inne och ute samt många entreer mot viktiga stråk och platser

2/ Gatuskala: (från 2 till 5 våningar)
Vertikal indelning av fasader i kvarter, med variation av gestaltning/material etc, lämpligen minst 2-3 volymer beroende på kvarterets storlek.

3/ Himmelsskala: (över 5 våningar)
Indragna översta våningsplan (min 1.2 -2,4 meter indrag) och materialbyte alternativt nerdragen takfot.

Solstudie

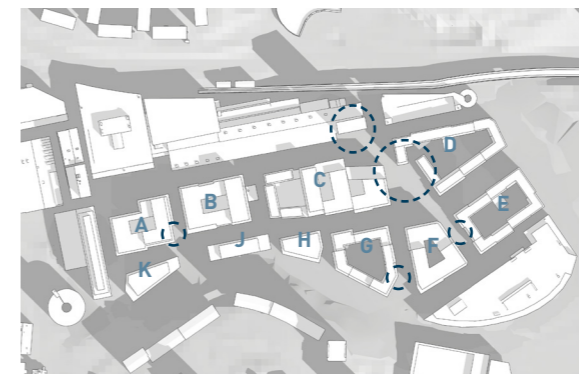
Studien belyser hur planförslagets struktur och skala genererar olika förutsättningar sett till sol och skugga, över tid på dygnets timmar och årets månader. Den täta staden innebär som bekant att solförhållanden på gator och platser varierar mycket över dagen, inte minst på nordliga breddgrader. Det är därför extra intressant att identifiera och ta till vara på de mest gynnsamma lägena vid fortsatt programmering av stadsdelen. Analysen visar bland annat:

1. Oavsett vår-/höstdagjämning/midsommar erbjuder både Gröningen och Navet alltid solbelysta platser, vilket kommer att kunna erbjuda olika slags attraktiva soliga platser vid olika tider på dygnet och för olika målgrupper. Gröningen har exempelvis större solbelysta platser tider på dygnet då förskolebarnen kommer nyttja parken.
2. Runt entrén till tunnelbana och på delar av Navet finns extra gynnsamma sollägen, oavsett tid. Ljus på denna plats anses värdefullt, både som välkomnande möte på morgonen och som avslut på vägen hem på eftermiddag, men även för kvällsaktiviteter och uteserveringar för restauranger.
3. De nord-sydliga gränderna har gynnsamt solläge för serveringar mm. runt lunch. Detsamma gäller Industrifickan och ett antal

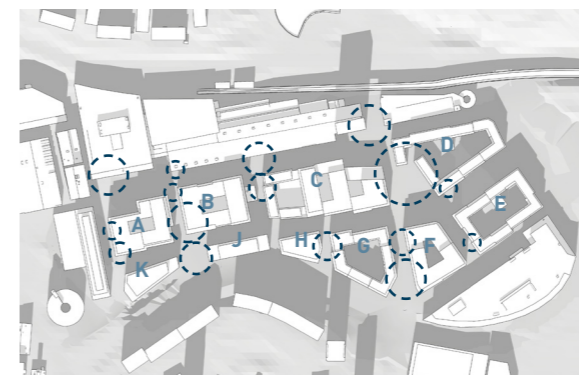
4. Entré/gaturum framför förskola har sol vid lämning morgon/fm. Brist på solljus på bostadsgård E är en brist, men att förskolegården inte utsätts för direkt solljus ses som en fördel.
5. Kvarter A har ett fint morgonläge för frukostservering i sitt sydöstra hörn mot Siroccogatan/Sicklastråket har mycket goda solförhållanden under eftermiddag och kväll på sommarhalvåret

Sammantaget erbjuder de bästa sollägena på en variation av plaster, både helt bilfria och intill större gator

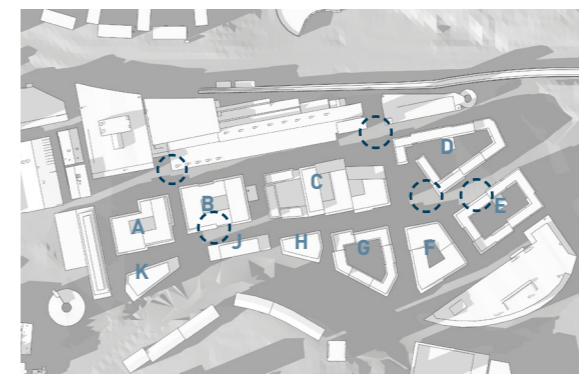
Vårdagjämning

09.00

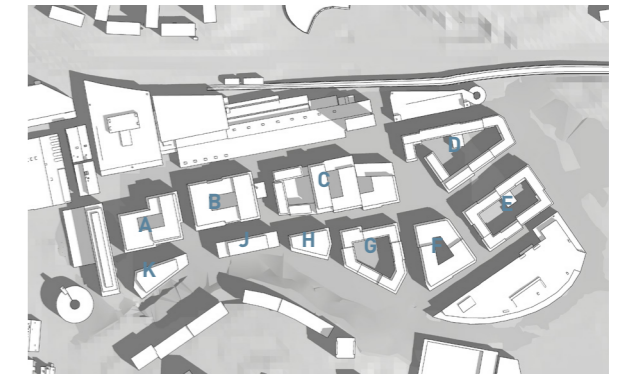
12.00

16.00

- Bra solläge
- X Kvarter

Sommarsolstånd

09.00

12.00

16.00

MEDVERKANDE GESTALTNINGSPROGRAM

Jerk Allvar, planarkitekt, Nacka kommun

Hanna Flygt, projektledare, Nacka kommun

Ewa Westermark, projektledare och partner Gehl Architects

Klara Bengtsson, arkitekt Gehl Architects

Olof Philipson, arkitekt Gatun arkitekter

Christian Rydberg, stadsplanerare Tyréns

Håkan Hyllengren, affärsutvecklingschef Sickla, Atrium Ljungberg

Julia-Olina Öster, affärsutvecklare, Atrium Ljungberg

